

European NGO confederation
for relief and development

CONCORD

Confédération européenne des ONG
d'urgence et de développement

AidWatch²⁰¹³

A FEJLESZTÉSI SEGÉLYEK EGYEDÜLÁLLÓ SZEREPE

Európa és Magyarország
hozzájárulása a globális
szegénység leküzdéséhez

A CONCORD és a HAND Szövetség közös kiadványa

IMPRESSZUM:

SZERZŐK:

CONCORD AidWatch jelentés | Gideon Rabinowitz, Javier Pereira
Magyar vonatkozású részek | Balogh Réka, Leiszen Márton

SZERKESZTŐK:

CONCORD AidWatch jelentés | Anna Thomas

Magyar vonatkozású részek | Balogh Réka

Nyelvi lektor, korrektúra | Tomka Eszter

Layout | Cymetriq Studio

© 2013 HAND

KIADÓ:

HAND Nemzetközi Humanitárius és Fejlesztési Civil Szövetség
E-mail | info@hand.org.hu
www.hand.org.hu

A kiadvány a CONCORD *The Unique Role of European Aid – The fight against poverty* című, 2013 októberében publikált jelentésének magyar összefoglalása. Megjelenését támogatta a CONCORD. A kiadvány II. részében megfogalmazott véleményekért a magyar szerzők tartoznak kizárólagos felelősséggel és nem feltétlenül tükrözik a CONCORD véleményét.

A CONCORD a fejlesztési és humanitárius civil szervezetek európai ernyőszervezete. A 18 nemzetközi hálózat és 24 nemzeti szövetség, melyek a tagjai, több mint 1600 európai civil szervezetet képviselnek. www.concordeurope.org

Az AidWatch egy páneurópai lobby és kampány-kezdeméyzés a CONCORD égisze alatt, ami az uniós tagállamok és az Európai Bizottság által fejlesztésre költött pénzek mennyiségi és minőségi monitorozásával foglalkozik. <http://aidwatch.concordeurope.org/>

További információkért forduljon Zuzana Sladkovahoz, az AidWatch koordinátorához: zuzana.sladkova@concordeurope.org

TARTALOM

03
05
07
11
15
18
20
22
27
29
30

TARTALOM	
BEVEZETŐ	
1. RÉSZ 1. FEJEZET	
A SEGÉLYEK EGYEDÜLÁLLÓ SZEREPE A FEJLESZTÉSBEN	
1. RÉSZ 2. FEJEZET	
A SEGÉLYHATÉKONYSÁG	
1. RÉSZ 3. FEJEZET	
A TÉNYLEGES SEGÉLY MENNYISÉGE	
AJÁNLÁSOK	
2. RÉSZ 1. FEJEZET	
2013 – A MAGYAR NEMZETKÖZI FEJLESZTÉSI EGYÜTTMŰ KÖDÉS (NEFE) STRATÉGIA KI DOLGOZÁSÁNAK ÉVE	
2. RÉSZ 2. FEJEZET	
A MAGYAR ODA-ADATOK ALAKULÁSA 2012-BEN	
2. RÉSZ 3. FEJEZET	
TRANSPARENCIA	
2. RÉSZ 4. FEJEZET	
SEGÉLYHATÉKONYSÁG A MAGYAR NEFE-BEN	
2. RÉSZ 5. FEJEZET	
AJÁNLÁSOK	

Nemzetközi Humanitárius és Fejlesztési Civil Szövetség

A FEJLESZTÉSI SEGÉLYEK EGYEDÜLÁLLÓ SZEREPE

EURÓPA ÉS MAGYARORSZÁG HOZZÁJÁRULÁSA A GLOBÁLIS SZEGÉNYSÉG LEKÜZDÉSÉHEZ

A nemzetközi fejlesztésre fordított segélyek meghatározó szerepet játszanak a szegénység, az egyenlőtlenség és a marginalizáció felszámolására irányuló globális küzdelemben. Miközben közelít 2015, a Millenniumi Fejlesztési Célok teljesítésének határideje, a globális pénzügyi válságnak köszönhetően továbbra is hiányzik a fejlesztésre vonatkozó nemzetközi kötelezettségvállalások teljesítéséhez szükséges valós politikai akarat. Ezért továbbra is elengedhetetlen a hatékony, magas színvonalon történő fejlesztés elősegítése és a megvalósításához szükséges politikai akarat megerősítése. Minden pénzügyi eszköz jelentős szerepet játszhat a fenntartható fejlődés megteremtésére irányuló törekvésekben, ugyanakkor a fejlesztési segélyek olyan eredményeket érhetnek el, amelyeket más jellegű források aligha, ezért nem is válthatják ki azokat. A nyolcadik CONCORD AidWatch jelentés elsődlegesen ezért a fejlesztési segélyek egyedülálló szerepével foglalkozik, miközben megvizsgálja a korábbi jelentések metodológiája alapján, hogyan lehetne hatékonyabb és a fejlődő országok számára hasznosabb európai segélyezési gyakorlatot kialakítani. A jelentést magyar változatában a HAND Szövetség kiegészíti a magyar nemzetközi fejlesztési tevékenységre vonatkozó rövid elemzéssel.

A Millenniumi Célok teljesülésének eddigi felmérései azt mutatják, hogy jelentős előrelépések történtek a szegénység felszámolása terén 2000 óta. Az 1990-es szinthez képest a felére csökkent az extrém szegénységben élők száma, kétmilliárd ember fér hozzá jobb minőségű ivóvízhez, komoly eredmények születtek a malária és a tbc visszaszorítása terén. Ez nem kizárólag a segélyeknek köszönhető, de minden bizonnyal számottevő szerepet játszottak a folyamatban. A pozitív eredményektől függetlenül nyilvánvaló, hogy hosszú út áll még előttünk. Még mindig rendkívül sok ember él

szegénységben, további előrelépésre van szükség a nemek közötti egyenlőség, a gyermek- és anyai egészségügy, a HIV/AIDS leküzdése terén, hogy csak néhány kevésbé sikeres területet említsünk.¹

2013 fontos éve a nemzetközi fejlesztésnek. A különféle nemzetközi fórumok mind arra koncentrálnak, hogy meghatározák, a fejlesztési segélyek mennyisége, minősége és hatékonysága terén milyen intézkedések, vállalások szükségesek a közeljövőben. Az ENSZ keretein belül a 2015 utáni időszakra a Millenniumi Célokhoz fogható fejlesztési keretrendszer kialakítása kezdődött meg, egyúttal a Millenniumi Célok teljesítését 2015-ig felgyorsító lépések meghatározása.² A segélyhatékonyságot tárgyaló, Buszanban 2011-ben kialakított ún. globális partnerség pedig saját konkrét működési kereteinek kidolgozásán fáradozik.³ Mindez azonban a globális válság minden területet átható kontextusában történik, ami a döntéshozók számára folyamatosan jó alapot szolgáltat a fejlesztéssel kapcsolatos mennyiségi vállalások teljesítésének elodázására. A mennyiségi kérdések mellett a hatékonyság elősegítése terén sem látható valódi, konkrét előrelépés. E tekintetben talán a buszani globális partnerség 2014 első felében esedékes magas szintű találkozója hozhat áttörést.

Az előbbieken túl a civil szervezetek körében aggodalomra okot adó trend még az a néhány éve beindult nemzetközi vita, ami az ún. *hivatalos fejlesztési támogatás* (Official Development Assistance – ODA) körében elszámolható költségek körére vonatkozik. A vita sajnos nem a civilek megítélése szerint ún. inflált, nem valódi segélynek számító tételek (pl. a fogadó ország menekültekkel kapcsolatos költségei, ösztöndíjak, kötött segélyek) kizárásáról, hanem egyéb, a fejlesztési célok megvalósítása tekintetében kérdéses tételekre történő kiterjesztéséről szól.

¹UN (2013), *The Millennium Development Goals Report 2013*.

²A 2015 utáni fejlesztési keretrendszerre vonatkozó ENSZ-es folyamatokkal kapcsolatban l. <http://sustainabledevelopment.un.org/index.php?menu=1561>.

³Global Partnership for Effective Development Co-operation – Globális partnerség a hatékony nemzetközi fejlesztésért. Erről l. bővebben: <http://effectivecooperation.org/>

Globális szerepvállalása szerves részeként Európa mindig is a fejlesztési segélyek mennyiségének és hatékonyságának növelése mellett kötelezte el magát. Most, amikor a válság okán, illetve amikor a Millenniumi Célok teljesítéséhez az erőfeszítések megsokszorozására van szükség, ez az elkötelezettség lankadni látszik. 2012-ben az EU-27 ODA-mennyisége 4%-kal visszaesett 2011-hez képest, és szinte minden tagállamban történtek megszorítások a fejlesztési költségvetések terén. Ilyen környezetben a legtöbb tagállam nem lesz képes teljesíteni a segélyek szintjére vonatkozó vállalásokat, kiváltképp nem úgy, hogy az még hatékonyan is történjen. A költségvetési megszorításoknál azonban jóval aggasztóbb az a tény, hogy a hivatalos retorika ellenére sem látszik semmilyen valós igyekezet a segélyek mennyiségének növekedési pályára való visszaállítására.

A negatív trendek megállítására ugyanakkor lehetséges és megkerülhetetlen is. Egyes uniós tagállamok a nehézségek ellenére is képesek voltak növelni ODA-hozzájárulásukat (Lettország 17%-kal, Luxemburg és Lengyelország 14%-kal stb.) és leszorítani az ODA-n belül az inflált segély arányát

4% alá (pl. Írország, Luxemburg, Litvánia, Lengyelország). Európának a kihívások mellett is be kell azonosítania azokat a lehetőségeket és potenciális erőforrásokat, amelyek révén valóban képessé válik a szegénységben élőkkel vállalt globális szolidaritás uniós alapértékének érvényesítésére.

Magyarország esetében 2013 szintén fontos évnek bizonyult. Több mint tízéves hiányt pótolta a kormányzat azzal, hogy megalkotta a magyar nemzetközi fejlesztésre vonatkozó keretstratégiát. Bár fontos részletek még tisztázásra szorulnak, a stratégiában foglaltak jó alapot képeznek a magyar globális szerepvállalás hatékonyságának növelésére, így a kérdés a továbbiakban a gyakorlati megvalósítás mikéntje lesz. A magyar ODA mennyiségét tekintve nem ennyire biztató a helyzet: folyamatosnak tűnik a hozzájárulások csökkenése, elsősorban a bilaterális költségek esetében, és egyelőre nincs semmilyen arra utaló konkrét jel, hogy ez a trend megfordulna.

AZ EURÓPAI SEGÉLYEK EGYEDÜLÁLLÓ SZEREPE A NEMZETKÖZI FEJLESZTÉSBEN

A CONCORD AIDWATCH JELENTÉSE

1. FEJEZET - A SEGÉLYEK EGYEDÜLÁLLÓ SZEREPE A FEJLESZTÉSBEN

Ebben a kihívásokkal teli gazdasági helyzetben a segélyekre még nagyobb szükség van, mint máskor. Az EU, az OECD és egyéb intézmények nemzetközi fórumain azonban a megbeszélések ma már inkább arról szólnak, hogy a fejlesztés finanszírozásában hogyan lehet elmozdulni a segélyek felől az egyéb pénzügyi megoldások irányába. A civilek elismerik az egyéb források bevonásának szükségességét, és pozitívan tartják, hogy ez egyre több figyelmet kap, ugyanakkor úgy gondolják, hogy bármilyen változás, ami a segélyezés szerepét mellékesé tenné vagy alapvető fókuszát megkérdőjelezné, amely a fejlődésre és a szegénység felszámolására irányul, hosszú távon óriási hibának bizonyulna.

Az érvek, amelyek mellett szólnak, hogy a fejlesztésfinanszírozásnak meg kell haladnia a segélyek nyújtását, bizonyos globális gazdasági növekedési előrejelzésekre alapoznak. Egyesek azt a következtetést vonják le ezekből, hogy a szegénység legrosszabb formái rövid időn belül csak elenyésző számú országban lesznek jellemzőek, így a segélyek jelentősége is csökkenni fog. Látni kell azonban, hogy legtöbbször ezek az elemzések sem vonják kétségbe a segélyezés jelentőségét, sőt utalnak arra, hogy nélküle sokkal lassabban csökkenthető a szegénység.⁴ Másrészt egyéb vizsgálatok azt mutatják, hogy a szegénységben élők többsége már ma is a közepes jövedelmű országokban lakik, tehát nem csak a legszegényebb országok kontextusában van szerepe a segélyeknek. Nyilván a fókusz itt más lehet, a szegénység emberi jogi aspektusaira és a társadalmi berendezkedés demokratikus jegyeire koncentrálhat.⁵ Ezen túl a nemzetközileg elfogadott szegénységi küszöbértékek (1,25-2 dollár/nap jövedelem) fölött is rengeteg ember él elfogadhatatlan körülmények között,

tehát az extrém szegénység leküzdése nem jelenti azt, hogy a küszöbértékek fölött élők számára nem alapvető fontosságú az igényeik szerint kialakított, rövid távon működőképes, hatékony fejlesztési tevékenység. Az ilyen küszöbértékek egyébként is elsősorban a jövedelemre alapoznak, és nem képesek a szegénység komplexebb értelmezését nyújtani, mint például a Millenniumi Célok, amelyek elérésétől a legtöbb fejlődő ország még ma is sok tekintetben távol áll.

A gazdasági növekedést sokszor összefüggésbe hozzák a szegénység csökkenésével. Azonban a gazdasági növekedés átlagadata elfedi az egyes országok teljesen különböző belső helyzetét, körülményeit. Egy 2011-es vizsgálat megmutatta, hogy sok esetben a magas növekedési ráta nem jelentett egyúttal csökkenést a szegénység tekintetében, sőt egyes esetekben a szegénység növekedésével járt együtt.⁶ A növekedés nagyon fontos tényező a fejlődésben, de önmagában nem nyújt megoldást a jelenlegi helyzetre, ehhez egyéb finanszírozási formákra is szükség van. A kérdésre, hogy a segélyek ide tartozzanak-e, a civilek megítélése szerint a válasz igen. A hatékony segély az egyéb források mellett egyedülálló szerepet tud játszani, ezért nem helyettesíthető más forrásokkal, és mennyiségét növelni érdemes.

TÍZ OK, AMIÉRT A SEGÉLYEKET NEM LEHET MÁS FORRÁSOKKAL HELYETTESÍTENI

1. A hatékony segélyek célzottan támogathatják a közszolgáltatások fejlesztését

A segélyek hozzájárulnak a fejlődő országokban az olyan szolgáltatások fejlesztéséhez, mint az oktatás, az egészségügy és a vízügy. Ezek a területek elengedhetetlenek a szegénység felszámolásához, viszont sokkal kevésbé vonzzák a privát be-

⁴Kharas H és Rogerson A (2012), *Horizon 2025: creative destruction in the aid industry*, Overseas Development Institute.

⁵Sumner A (2010), *Global Poverty and the New Bottom Billion*, Institute for Development Studies.

⁶Bond (2011), *Growth and Development*.

fektetéseket vagy a kereskedelmi alapú kölcsönöket. Olyan mértékben bizonyosan nem, ami ahhoz lenne szükséges, hogy mindenki számára biztosítsák a hozzáférést. Amennyiben a szolgáltatásnak magánprofit generálása a célja, nyilvánvalóan nem a szegények lesznek a megcélzott közönség, mivel nem tudják megfizetni a szolgáltatások árát. A szolgáltatási díjak drámai mértékben korlátozzák a hozzáférést. Másrészt kutatások mutatják, hogy a magánbefektetők is kerülnek ezeket a szektorokat, mert a befektetés megtérülése sokkal lassabb, és nagyobb kockázattal is jár.⁷

2. A hatékony segélyek jelenleg elérhetőek, és hosszú távon elősegítik a további forrásteremtést

A segély egy gyors formája a fejlesztésfinanszírozásnak. Egyéb források, mint a fejlődő állam saját adóbevételei, csak hosszú távon realizálódhatnak és mutatkozhat meg valós társadalmi hatásuk. Így azoknak az országoknak, amelyek kevés forrással rendelkeznek, a segély az, ami gyorsan rendelkezésre áll és beindítja a fejlődést, amire a jövőt is alapozni lehet, például az oktatás, vagy az elszámoltatható állami intézményrendszer kiépítése révén. A segélyekre rövid távon van szükség, hogy hosszabb távon egyre kevésbé legyenek rászorulva a benne részesülők.

3. A segély lényege szerint valóban fejlesztési célú forrásátadás

Az ODA definíciója szerinti legfőbb célja a fejlődő országok fejlődésének és jólétének elősegítése.⁸ Az erre szánt pénzügyi forrásokat a transzparencia jegyében nyilvántartják, a donorkra és teljesítményükre irányuló politikai és közfigyelemnek köszönhetően pedig folyamatos nyomás alatt állnak, hogy biztosítsák ezek megfelelő mértékét és minőségét. Semelyik másik forrásról ez nem mondható el.

4. A hatékony segély elősegíti az elszámoltatható intézményrendszer és a jó kormányzás alapfeltételeinek megteremtését a fejlődő országokban

Ezen a területen egyre szélesebb a konszenzus, hogy elszámoltatható kormányzati intézményrendszer nélkül elképzelhe-

tetlen valódi fenntartható fejlődés. A segély szerepe ez esetben az, hogy támogassa erős parlamenti intézményrendszer, ellenőrző mechanizmusok, média és civil társadalom kiépülését, amelyek szerepet játszanak a kormányzatok elszámoltatásában.

5. A hatékony segély olyan közfinanszírozási forma, ami átlátható és elszámoltatható

Az átláthatóság és az ebből következő elszámoltathatóság a jó kormányzás alapfeltétele mind a fejlődő, mind a donorországokban. Az átláthatóan nyújtott segély maga is építi, előnyösen befolyásolja a fejlődő ország intézményrendszerének transzparenciáját, elszámoltathatóságát. Az elmúlt évek fejleményei számottevő előrelépést jelentenek a segélyek átláthatósága terén, ami hosszú távon a fejlődő országok költségvetési transzparenciájához is nagymértékben hozzájárul.

6. A segélyek olyan szektorokba történő befektetést jelentenek, amelyek kulcsfontosságúak a szegénység felszámolásához

Az infrastruktúra fejlesztéséhez szükséges befektetés biztosítása sok fejlődő országban elhanyagolt terület.⁹ Ugyanakkor eltúlozni sem célszerű az erre irányuló befektetések arányát az alapvető szolgáltatások fejlesztésének kárára. Egyrészt nem garantált, hogy az infrastruktúra-fejlesztésre elköltött pénz végső soron valóban a helyi közösségek javát szolgálja, másrészt az infrastruktúra-fejlesztés legtöbbször (bár nem mindig) az egyik legalkalmasabb terület magánbefektetések bevonására, és a fejlődő országok közötti fejlesztési célú (ún. dél-dél) együttműködéseknek is népszerű eleme. Az OECD tagjaként támogatást nyújtó donork számára ezért az ésszerű munkamegosztás szellemében továbbra is olyan szektorok támogatását kell szem előtt tartaniuk, amelyek közvetlenül hozzájárulnak a szegénység felszámolásához (pl. élelmiszerbiztonság, oktatás, egészségügy stb.).

7. A kölcsönöket vissza kell fizetni

Az elmozdulás a segélyek felől a kereskedelmi alapú fejlesztésfinanszírozás felé egyfelől megnövelné a fejlődő országok

⁷Bannick és Goldman (2012), *Priming the Pump: The Case for a Sector-Based Approach to Impact Investing*, Omidyar Network.

⁸OECD (2008), *Is it ODA?* Factsheet.

⁹Greenhill R, Prizzon A és Rogerson A (2013), *The Age of Choice – how are developing countries managing the new aid landscape?* Overseas Development Institute.

1. RÉSZ | 1. FEJEZET

A SEGÉLYEK EGYEDÜLÁLLÓ SZEREPE A FEJLESZTÉSBEN

adósságállományát, másfelől pedig akadályozná az adóssággal terhelt országokat abban, hogy az alapvető közszolgáltatások biztosítására költsenek. Az elmúlt évtized folyamán a civilek folyamatosan amellet kampányoltak, hogy a fejlődő országok bénító mértékű adósságállományát elengedésükön keresztül csökkentse a nemzetközi közösség, ami részben meg is történt. Annak érdekében, hogy az adósságválság ne ismétlődjön meg újra, a segélyeket vissza nem térítendő adomány vagy megfelelő mértékben kedvezményes hitel formájában kell rendelkezésre bocsátani. Az adósságválságnak valós kockázata van, ha megnézzük Afrika példáját: a szubszaharai afrikai országok adósság-visszafizetése a 2009-es 13 milliárd dolláros szintről 2011-re 15,2 milliárd dollárra ugrott.¹⁰ Ez egyrészt annak köszönhető, hogy a donorkor egyre kevésbé kívánják a segélyeket adomány formájában nyújtani, másrészt a gazdasági válság hatására a fejlődő országok által felvett kölcsönök is újra megszaporodtak.

8. A segélyekre addig van szükség, amíg a fejlődő országok nem képesek saját igazságos adórendszerükön keresztül hazai forrásokat mobilizálni

A civilek pozitív fejleményként értékelik, hogy a támogatásokat nyújtó donorkor egyre nagyobb hangsúlyt fektetnek a fejlődő országok hazai forrásainak mobilizálására. Ez azonban csak akkor lehetséges, ha elegendő mennyiségű vagyont generál egy elég széles egyéni és céges adófizetői réteg az adott országban, és megfelelő adószabályozás (leginkább a donorországokban) van érvényben az adóelkerülés és adócsalás megakadályozására. Ugyanakkor azt is figyelembe kell venni, hogy habár a legszegényebb országok is képesek arra, hogy hazai forrásokból biztosítsák az alapvető szociális védelem minimális legsó szintjét, egyik sincs olyan helyzetben, hogy csak az adóbevételeiken keresztül sikerüljön felszámolniuk a szegénységet, egyszerűen azért, mert ehhez nem elég a befizetésekből képződő adóalapjuk.¹¹ Vizsgálatok azt mutatják, hogy ez még a közepes jövedelmű országok esetében is igaz lehet.¹²

9. A segélyekkel szemben a közvetlen külföldi befektetéseknek nem a fejlesztés az alapvető célja

A külföldi befektetések mértéke gyors ütemben növekedik a fejlődő országokban, de eloszlásuk még mindig rendkívül egyenetlen, és még ma is csak néhány országra koncentrálódnak. Általánosságban pozitív a megítélése annak okán, hogy hozzájárulhat a munkahelyteremtéshez, a technológiafejlesztéshez és a munkaerőképzéshez, valamint keresletet generál a gazdaság kapcsolódó területein. A tapasztalatok azonban azt mutatják, hogy sokszor csak korlátozott mértékben hoz létre munkahelyeket, a technológiai tudás az adott cégen belül marad, és az adóelkerülés miatt adóbevétel sem generál a megfelelő mértékben.¹³ Ez a pénzügyi eszköz alapvetően nem fejlesztési célok megvalósítását célozza, és még ha adott esetben ez így is van, az üzleti érdekek ezt bármikor felülírhatják.

10. A segély a globális szolidaritás legerősebb kifejezése

A fejlesztési segélyezés a globális szolidaritás és a mindenkit bevonó fejlődés melletti elköteleződés egyik legegységesebb kifejezése. Az átlagember számára a globális cselekvés lehetőségét, eszközét is jelenti, és egy olyan világlátást feltételez, egyben teremt meg, amely nem csupán a szegénység leküzdéséhez alapvető fontosságú, hanem egyéb geopolitikai jelentőségű folyamatokhoz is hozzájárul, úgymint a béke és a biztonság fenntartása, a rasszizmus elleni küzdelem vagy az egyetemes emberi jogok mindenkire kiterjedő érvényesítése.

Az előbbiekből jól látható, hogy a fejlesztési segélyek rendkívül fontos hozzájárulást jelentenek, és szükség van arra, hogy bizonyos speciális aspektusai miatt fenntartsuk ezt a fejlesztésfinanszírozási gyakorlatot. Ehhez azonban szükség van a hivatalos fejlesztési támogatás (ODA) definíciójának megőrzésére is. Az OECD DAC meghatározása szerint az ODA elsődleges célja a fejlődő országok gazdasági fejlődésének és jólétének előmozdítása érdekében kedvezményes feltételekkel nyújtott fejlesztési segély, aminek legalább 25%-a adományelem.¹⁴ Az elmúlt évek során, elsősorban a donorkor oldalán, kialakult az az igény, hogy a nemzetközi közösség ezt a definíciót újraértelmezze, és leginkább tágítsa olyan elemekkel, mint a hivatalosan támogatott exporthitel, nem kedvezményes feltételekkel nyújtott hitelek, a fejlesztésfinanszírozással foglal-

¹⁰World Bank (2013), *International Debt Statistics 2013*.

¹¹Atisophon V et al. (2011), *Revisiting MDG cost estimates from a domestic resource mobilisation perspective*, OECD Development Centre Working Paper 306.

¹²Ravallion M (2012), <http://blogs.worldbank.org/developmenttalk/should-we-care-equally-about-poor-people-wherever-they-may-live>.

¹³UNCTAD (2012), *World Investment Report*; UNCTAD (2012), *Trade and Development Report*.

¹⁴OECD (2008), *Is it ODA?* Factsheet.

kozó és egyéb nemzetközi pénzügyi intézmények által kínált garanciák és pénzügyi szolgáltatások, privát adományok, és a külföldön élő rokonok hazautalásai.¹⁵

Mielőtt azonban döntés születne arról, hogy ezek az eszközök bekerüljenek-e az ODA-ként elszámolható tételek közé, fel kellene mérnünk, hogy mennyiben járulnak hozzá valóban a fejlesztés által elérni kívánt eredményekhez, illetve hogy milyen hatással vannak magára a fejlesztési segélyezésre is. Emellett a civilek megítélése szerint amíg a donorkok a régi definíció szerinti kötelezettségvállalásaik szintjét sem teljesítik,

addig elfogadhatatlan a definíció határait feszegetni, csak hogy úgy tűnjön, mintha mégis megtennék.

A fejlesztési segélyeket érintő kritikák ugyanakkor a segélyezési gyakorlat valódi gyengeségeire világítanak rá. Igaz, hogy a segélyek fontosak, de jelenleg nem működnek maximális hatékonysággal. Ahhoz, hogy ez megvalósuljon, egyrészt a hatékony fejlesztés alapelveinek teljesülniük kell, másrészt tényleges segélyeknek (*genuine aid*) kell lenniük. A következő fejezetek ezekkel a kérdéskörökkel foglalkoznak.

¹⁵OECD DAC(2013), *Initial roadmap for improved DAC measurement and monitoring of external development finance*.

2. FEJEZET – A SEGÉLYHATÉKONYSÁG

A segély, hogy megőrizze egyedülálló szerepét a nemzetközi fejlesztés területén, szükségszerűen hatékony kell hogy legyen. A következő fejezet a segélyhatékonyság terén történt előrelépéseket vizsgálja a rendelkezésre álló információk alapján a 2011-es buszani segélyhatékonyság-konferencia óta eltelt időszakra vonatkozóan. Azt gondolhatnánk, hogy a jelenlegi gazdasági helyzet hatására az EU nagy erőfeszítéseket tett, hogy minden cent segély hatékonyságát maximalizálja, és ebben vezető szerepet vállaljon a világ országai között. A nyilvánvaló helyzet azonban – sajnálatos módon – az, hogy a folyamatosan erre utaló retorika ellenére a hatékonyabb segélyezés felé való tényleges elmozdulás lelassult. Ezért rendkívül fontos, hogy az EU ismét kezébe vegye az irányítást, és újabb lökést adjon a folyamatnak.

Globális kezdeményezés a segélyek és a fejlesztési együttműködés hatékonyságának növelése érdekében

A 2002 óta az OECD égisze alatt rendszeresen összehívott segélyhatékonysági fórumok során elfogadott megállapodások között a Buszani partnerség a hatékony fejlesztési együttműködésért¹⁶ volt az utolsó a sorban, melyet nagy felhajtás keretében hagytak jóvá 2011 decemberében. A vállalatok területén támogatói úgy harangozták be, hogy:

- megerősíti a párizsi (2005) valamint az accrai (2008) egyezmények el nem ért reformcélkitűzéseit,
- további cselekvési prioritásokat határoz meg,
- létrehozza a Globális partnerség a hatékony fejlesztési együttműködésért (GPEDC) elnevezésű nemzetközi platformot, hogy újabb fejlesztési szereplőkkel (ideértve a feltörekvő gazdaságokat donorszerepben) együtt dolgozzanak a fejlesztési együttműködés hatékonyságának előmozdításán.

Ma már – majdnem két évvel a GPEDC foganatosítása után – tisztán látszik, hogy ez az egyezmény alig teljesített a megfogalmazott ígéretek terén. Bővítette a napirendi pontok sokaságát, továbbgörgetve maga előtt a korábbi elkötelezettségek iránti érdektelenséget, fókuszpontja elterelődött a központi kérdések fontosságáról, további zűrzavart okozva a jövőbeni prioritásokat illetően.

Az EU szintjén az elmúlt években a tagországok számos fontos lépést tettek a buszani globális partnerség végrehajtásával kapcsolatban, mindez azonban teljesen egyenletlenül valósult meg a tagországok között. Ott, ahol csupán korlátozott számú vállalásra összpontosítottak, az egyéb kötelezettségek lassan egyre hátrébb kerültek a prioritáslistán, miközben a politikai figyelem is folyamatosan apadni látszik.

Majd egy éve jelent meg a CONCORD buszani folyamatokkal foglalkozó AidWatch különkiadása.¹⁷ A jelentés többek között annak a civil aggodalomnak adott hangot, hogy a tagországok körében nagyon korlátozott előrehaladás történt a végrehajtási stratégiák kialakítása terén, mivel majd egy évvel a GPEDC bevezetése után csak egyetlen EU-s tagországnak sikerült erre vonatkozó végrehajtási stratégiát megalkotnia. Az ilyen stratégiák kialakítása pedig fontos, hogy jelezzék a globális partnerség célkitűzéseinek végrehajtása iránti politikai elkötelezettséget, továbbá hogy vezessék és koordinálják az intézkedéseket a részt vevő végrehajtó intézmények között.

Mérsékelt előrelépések a határidős buszani kötelezettségvállalások területén – átláthatóság, kiszámíthatóság és a segélyek kötöttségének feloldása

A buszani globális partnerségi megállapodás tartalmaz néhány határidős kötelezettségvállalást is. Ezeknek a vállalatoknak a teljesítéséről a donoroknak nem kell jelentést készíteniük, ugyanakkor a Publish What You Fund (PWYF) elnevezésű szervezet, az OECD és a G8-ak által elvégzett elemzések megmutatják, hogy a donorok milyen mértékig teljesítették határidős kötelezettségvállalásaikat az átláthatóság, kiszámíthatóság és a segélyek kötöttségének feloldása területén.

¹⁶Busan Partnership for Effective Development Cooperation. Bővebb információt itt: <http://www.oecd.org/dac/effectiveness/Busanpartnership.htm>.

¹⁷CONCORD AidWatch (2012), *Making sense of EU development cooperation effectiveness: Special report*.

A buszani megállapodás határidős kötelezettségvállalásai:

18e – Az accrai cselekvési menetrendnek megfelelően felgyorsítjuk a segélyek kötöttségének feloldására tett erőfeszítéseinket, valamint 2012-ben felülvizsgáljuk a cél elérését szolgáló terveinket.

23c – Létrehozunk egy közös, szabadon hozzáférhető szabványt a fejlesztési segélyekre vonatkozó időszerű, részletekbe menő és előrejelzéseket is tartalmazó információ elektronikus módon történő publikálására. (...) Megegyezünk a szabványról, és közzé tesszük a célkitűzésekhez tartozó teljesítési ütemterveinket 2012 decemberéig, azzal a céllal, hogy 2015 decemberéig teljesítsük ezeket.

24a – 2013-ra minden fejlődő ország számára, akivel együttműködünk, biztosítjuk rendszeres, könnyen és folyamatosan elérhető formában a várható kiadások három-öt évre előretekintő összesítését és/vagy ugyanezre vonatkozóan a végrehajtási terveket.

25a – 2013-ra jobb kihasználásra kerülnek a partnerországokban a fejlesztésben szerepet játszó, maguk által vezérelt koordinációs rendszerek.

25b – Koherensebbé tesszük a multilaterális intézményeket, globális alapokat és programokat érintő fejlesztéspolitikai törekvéseinket. (...) Megakadályozzuk az ilyen finanszírozási csatornák számának növekedését, és 2012 végére elkészítjük a közös törekvéseinket vezető útmutatókat és irányelveket.

25c – Felgyorsítjuk törekvéseinket, hogy azon országokkal is foglalkozunk, melyek nem kapnak kellő figyelmet, valamint megegyezünk arról, hogy 2012 végéig kialakítjuk azokat az alapelveket, melyek szerint e kihívás kezelésében eljárunk.

Átláthatóság

A buszani partnerségi találkozón abban egyeztek meg a donorok, hogy egy közös szabványrendszert alakítanak ki és vezetnek be a segélyadatok nyilvánossá tétele terén, 2012 végéig közzéteszik az erre vonatkozó kivitelezési ütemterveiket, melyek végrehajtását pedig 2015 végére teljes mértékben befejezik. Az EU szintén megerősítette elkötelezettségét a közös szabványrendszer bevezetése mellett 2012 októberére az *Eu-*

rópai átláthatósági garancia keretében. A közös szabványrendszer központi eleme az International Aid Transparency Initiative (IATI). Az IATI a legambiciózusabb nemzetközi szabvány a segélyadatok közzétételének területén, ami azt kívánja elérni, hogy az adatok minél részletesebb, összehasonlítható, időszerű és könnyen hozzáférhető módon kerüljenek publikálásra. A Publish What You Fund megvizsgálta a európai donorok átláthatósággal kapcsolatos intézkedéseit.¹⁸ Az elemzésből és az OECD honlapján is nyilvánosságra hozott IATI végrehajtási tervekből¹⁹ (melyet az Európai Bizottság és 19 EU-s tagország tett közzé) nyilvánvalóan kiderül, hogy az EU tagországai nagyon vegyes teljesítményt nyújtanak:

- az Európai Bizottság és további tizenhárom tagország készített eddig 2015-ig szóló teljes IATI végrehajtási tervet;
- az Európai Bizottság és további tíz tagország tett vagy helyezte kilátásba, hogy tenni fog ambiciózus vagy mérsékelt ambiciózus lépéseket az IATI végrehajtására;
- két EU-s tagország megfontolja, hogy az IATI-n keresztül publikálja-e segélyezési adatait;
- négy EU-s tagország még nem jelezte, hogy szándékoznak-e bármilyen információt nyilvánosságra hozni az IATI-n keresztül;
- nyolc tagország pedig még nem hozott nyilvánosságra semmilyen ütemtervet, e tagországok mindegyike EU-15 (kivéve Horvátországot).

Az átláthatósági kötelezettségvállalások végrehajtása

2013-ban Németország és Írország is csatlakozott az Európai Bizottsághoz és ahhoz a további hat tagországhoz (Dánia, Finnország, Hollandia, Spanyolország, Svédország és az Egyesült Királyság), melyek már 2011 óta rendszeresen közzéteszik az adataikat az IATI-n keresztül. Ezen országok segélyezése az 28 EU-s tagország ODA-hozzájárulásának 68%-át teszi ki. A tagországok sokféle módját választották a szabványrendszernek való megfelelés kialakítására az OECD-adatszolgáltatás részleges átalakításától kezdve egészen a teljesen új adatszolgáltatási rendszerek kiépítéséig.

Az Európai Bizottság is számottevő fejlődést ért el, hiszen

¹⁸<http://tracker.publishwhatyoufund.org/plan/organisations/>

¹⁹<http://www.oecd.org/dac/aid-architecture/acommonstandard.htm>

1. RÉSZ | 2. FEJEZET

A SEGÉLYHATÉKONYSÁG

2012 óta egy ambiciózus végrehajtási terv alapján rendszeresen nyilvánosságra hozza adatait az IATI adatbázisában. Minden fontos bizottsági intézmény, amely az EU külső segítségnyújtásával kapcsolatos tevékenységében részt vesz, rendszeresen szolgáltat információt az IATI számára, aminek eredményeképpen az IATI felé lejelentett adatok az EU teljes ODA-hozzájárulásának 87%-át lefedik.

Kiszámíthatóság

2012 júliusában az OECD a tagországok saját bevallása alapján készített egy áttekintést,²⁰ hogy milyen erőfeszítéseket tettek a buszani és accrai kötelezettségvállalások teljesítése terén, amelyek a donorok által nyújtandó segélyek három-öt évre szóló előzetes tervezésére és előrejelzésére vonatkoznak. Az alább bemutatott elemzés, mely csak az EU-15 országait vizsgálja, a következőket mutatja:

- csupán két EU-tagország (illetve az Európai Bizottság) nyújt három-öt éves előrejelzést az összes partnerország számára (bár nem folyamatosan továbbgördülő alapon);
- hét tagország szolgáltat három-öt éves előrejelzést, de csak néhány partnerország számára;
- két tagország egyetlen partnerországa számára sem szolgáltat ilyen típusú információt;
- négy EU tagország vagy semmilyen, vagy nem elegendő információt szolgáltatott az OECD számára, amit felhasználhatott volna ebben az áttekintésben.

A kötött segélyek feloldása

A buszani kötelezettségvállalások közül a partnerországoknak talán a kötött segélyezés feloldása terén sikerült elérni a legkevesebb eredményt. A buszani tárgyalások alatt a fejlődő országok (valamint a civil szervezetek, köztük a CONCORD) többször is felszólították a donorközösséget, hogy teljes mértékben szüntesse be a kötött segélyezés gyakorlatát. A tárgyalások végeztével a buszani partnerségi megállapodás szövege ennek ellenére egyszerűen csak arra kötelezte a donorokat, hogy 2012 végéig vizsgálják felül a kötött segélyezés feloldására vonatkozó terveiket, valamint javítsák a kötött segélyekről nyújtott információszolgáltatást.

Egy 2012-es önbevalláson alapuló OECD- és egy 2013-as G8-as vizsgálat szerint:²¹

- azon EU-tagországok közül, melyek esetében a nem kötött segélyek mértéke a DAC-átlag felett van, Buszan óta kettő jelezte, hogy folytatni kívánja a fennmaradó kötött segélyek feloldását, további öt tagország pedig vagy visszafogott, vagy pedig egyáltalán semmilyen tervvel nem rendelkezett arra nézve, hogy további segélyeket oldjanak fel;
- azon EU-tagországok közül, melyeknél a nem kötött segély mértéke a DAC-átlag alatti szinten állt, három komoly lépéseket helyezett kilátásba, hogy a Buszan utáni időszakban további segélyeket szabadítsanak fel, míg két másik tagország mérsékelten kötelezte el magát a segélyezés kötöttségének további feloldása felé;
- Ausztria nem jelentett semmilyen szándékot e téren;
- az Egyesült Királyság és Írország már teljesen megszüntette az általuk nyújtott segélyek kötöttségét.

Nem egyértelmű a haladás más hatékonysági prioritás-területeken sem

A CONCORD-tagok visszajelzései szerint a buszani vállalások többféleképpen formálták kormányaik prioritásait az elmúlt két évben. Egyes országokban több figyelmet szentelnek az eredmények monitorozásának és publikálásának, mások támogatják a privát szektor szerepét a fejlesztésben, vagy nagyobb szerepet vállalnak a törékeny államok és a konfliktusok kezelése terén. Sajnos ezeken a területeken a részletes monitoring és értékelő folyamatok hiányában nehéz bármilyen messzemenő következtetés levonása a teljesítményekkel kapcsolatban.

Ez pedig rávilágít egy másik fontos problémakörre is. Buszan óta megegyezés született arról, hogy az OECD lassan csökkenti a szerepét az értékelő folyamatok területén, és ezek elsősorban nemzeti szinten fognak zajlani inkább, mint egy átfogó nemzetközi felmérés keretén belül, ahogy eddig (2011-ben 78 ország és 33 donor vett részt ilyen felmérésben). Ilyen átvilágítások egyelőre csak kevés országban kérésülnek, ami azt jelenti, hogy a jövőbeni beszámolók kevésbé

²⁰OECD DAC (2012), *2012 DAC Report on Aid Predictability: Survey on Donors' Forward Spending Plans 2012-2015 and efforts since HLF4*, OECD Development Assistance Committee.

²¹OECD DAC (2012), *Aid Untying – 2012 report DCD/DAC (2012)39* és G8 (2013), *Lough Erne Accountability Report*

átfogó és összehasonlítható adatokkal rendelkeznek majd – ez pedig feltehetően csökkenti az EU-tagországokra nehezedő nyomást, hogy tovább javítsák teljesítményüket.

A buszani partnerség gyermekbetegségei

A buszani partnerségi megállapodást aláíró felek 2012 nagy részét azzal töltötték, hogy a partnerség struktúrájáról, irányítási keretrendszeréről, a különböző érdekcsoportok képviselői mechanizmusairól és a döntéshozatali folyamatokról tárgyaltak. Értelemszerűen ez a Buszan óta zajló újjászervezési folyamat nagyban lelassította a segélyezés és a fejlesztési együttműködés hatékonyságáról szóló dialógust és döntéshozatali folyamatokat. Jó példa erre, hogy az első miniszteri szintű találkozót 2013 második fele helyett 2014 első felében, több mint két évvel Buszan után tartják meg.

A partnerség döntéshozatali struktúrájában ráadásul furcsa módon a legnagyobb segélyezett országok alulreprezentáltak,

hiszen egyetlen társelnök sem került ki ezen országok közül, és csak egyetlen szubszaharai ország tagja az irányító testületnek. Ezzel azt kockáztatja a nemzetközi közösség, hogy a folyamatban ismét elsősorban a donorok által meghatározott prioritások fognak érvényesülni.

Lehetőség a vezető szerep betöltésére

A buszani partnerség 2014-ben tartandó első miniszteriális találkozója fontos lehetőség az EU tagállamai számára, hogy vezető szerepet játszanak a Buszan óta zajló folyamat átfogó és hiteles kiértékelésében, és hogy felvázoljanak egy megfelelően ambiciózus jövőbeli cselekvési tervet a segélyek és a hatékonyság terén megfogalmazott vállalások teljesítésére.

1. RÉSZ | 3. FEJEZET

A TÉNYLEGES SEGÉLY MENNYISÉGE

3. FEJEZET - A TÉNYLEGES SEGÉLY MENNYISÉGE

A segély mennyisége a legegyszerűbb mérőszám, amivel e téren az előrehaladást meg lehet ítélni, hiszen mennyiség nélkül minőség sem létezik. Mivel az EU-s tagországok nemzeti összbevétele közötti abszolút különbség számottevő, ezért segélyezési hozzájárulásai célzárait a nemzeti összbevétel (Gross National Income – GNI) százalékában határozzák meg. Ez 0,7% a régi tagországok (EU-15), és 0,33% az új tagországok (EU-13) esetében. Ez azonban nem az egyetlen tényező a segélyezés mennyiségét illetően. Fontos az is, hogy valóban legyen esélye hozzájárulni a szegénység csökkentéséhez és a fejlődéshez. Más szavakkal a segélynek tényleges, valódi hozzájárulásnak kell lennie.

Ez a fejezet az EU előrehaladását – vagy épp annak hiányát – vizsgálja a segélyezés mennyiségének terén, és azt mutatja, hogy míg néhány tagország teljesíti vállalásait, a többség számára nem sikerült betartani a nyilvánosan megfogalmazott ígéreteket. A fejezet kielemezi továbbá az uniós tagállamok által nyújtott inflált segélyek trendjeit is.

Európa visszafelé halad

2012-ben az EU által segélyezésre fordított hozzájárulás a teljes EU-27 GNI 0,39%-a volt, mely a második legalacsonyabb érték a 2007-es 0,37% óta. Már második éve csökken a segély abszolút értéke is. Az EU 27 tagországa összesen 50,6 milliárd eurót fordított segélyezésre 2012-ben,²² ami 4%-os csökkenést jelent az előző év adataihoz képest (52,6 milliárd euró). 2012-ben az unió 19 országában stagnált vagy csökkent a segély mértéke. 2011-ről 2012-re a legnagyobb mértékű csökkenés Spanyolország (49%), Olaszország (34%), Ciprus (26%), Görögország (17%) és Belgium (11%) esetében történt. Annak bizonyítékeként, hogy a csökkentés nem elkerülhetetlen, számos országnak sikerült a segélyek mennyiségét növelni 2011-hez képest: Lettország (17%), Luxemburg (14%), Lengyelország (14%), Ausztria (8%), Litvánia (8%) és Egyesült Királyság (7%).

Összességében azonban az európai segély csökkenő mennyisége nem a vállalt célok teljesítését vetíti előre. A legfrissebb előrejelzések alapján az összeurópai segély várhatóan

a 0,43%-os stagnáló értéket fogja elérni 2013–2014-ben,²³ így a ténylegesen várható finanszírozási hiány – ami a várható segélyezési szintek és az EU-s kötelezettségvállalások közötti különbség – 2015-re elérheti akár a 36 milliárd eurós összeget is.²⁴ Az Európai Tanács 2013. május 28-ai következtetése szerint ugyanakkor „a Tanács fontosnak tartja az előirányzott ODA-szintek fenntartását, és határozottan megerősíti kötelezettségvállalását és politikai vezető szerepét, hogy elérje az EU által kitűzött fejlesztési célokat”.²⁵

Az EU segélyezési folyamatok terén mutatott lomhasága elfogadhatatlan. A segélyezési célkitűzések összege a bruttó nemzeti jövedelem meghatározott hányada. Rossz gazdasági helyzet hatására nem kell feltétlenül feladni a kötelezettségvállalások teljesítését: ha egy gazdaság csökken, akkor a segélyezési célkitűzés abszolút értéke ezzel arányosan szintén csökken. Néhány tagország számára nagyon nehéz lesz, hogy elérje a 2015-ös célokat, mégis a trend inkább felfelé kellene hogy mutasson, mint lefelé. Európa nem engedheti meg magának, hogy ne teljesítse a 0,7%-os célkitűzést. Az európai segélyek kulcsfontosságú szerepet játszottak a millenniumi és egyéb fejlesztési célok elérése felé vezető úton, azonban a segélyek csökkentése veszélyezteti a folyamat végső kimenetelét. Ezzel együtt Európa el fogja veszíteni a hitelességét, ha visszalép az ígérek teljesítésétől. 2015-ig ugyan csak két év van hátra már, de még ez alatt az idő alatt is van lehetőség az előrelépésre a 0,7%-os cél elérése érdekében.

Tényleges és inflált segélyek

A segélystatisztikák tartalmaznak olyan elemeket, amelyek közvetlenül nem járulnak hozzá a fejlődő országokban a szegénységcsökkentéshez, ezért a civilek a CONCORD AidWatch metodológiája alapján segélyinfláló tényezőnek tekintik azokat. Ezek olyan ODA-költségek, amelyek az OECD kritériumai alapján beleesnek ugyan a hivatalos fejlesztési támogatás kategóriájába, a civilek mégsem tekintik valódi erőforrástranszfernek a kedvezményezett ország részére. Egrészt azért, mert az ilyen jellegű tételek esetében a fókusz nem annyira a fejlesztésen van (pl. menekültek költségei), másrészt mert

²²Ebben a fejezetben minden adat aktuális áron szerepel.

²³Európai Bizottság (2013), *Publication of preliminary data on Official Development Assistance, 2012.*

²⁴CONCORD (2013), *AidWatch 2013. Policy Paper.*

²⁵Council of the European Union (2013), *Annual Report to the European Council on Development Aid Targets – Council Conclusions.*

korlátozott mértékben jelentenek további felhasználható forrásokat a fejlődő országok számára (pl. a donorországban tanuló diákok költségei), harmadrészt az ilyen jellegű támogatások nyújtását a donorországok a segélyezés egyéb formáin fölül vállalták teljesíteni (pl. adósságelengedés, klímafinanszírozás). 2012-ben az EU-s donorkor hozzávetőlegesen 5,6 milliárd euró értékben számoltak el inflált segélyeket. Ez 45 milliárd euróra, illetve a GNI 0,35%-ára csökkenti a tényleges EU-s segélyek arányát. A tagországok teljesítményével kapcsolatban I. az 1. táblázatot.

Az inflált segély összetevői

A donorországban tanuló diákok költségei

Ezek a költségek a donorkor saját országaiban realizálódó oktatásra fordított kiadásait takarják. 2012-ben az EU-s segélyeken belül a diákok költségei elérték az 1,4 milliárd eurót. A legnagyobb összegeket Németország (715 millió euró), Franciaország (500 millió), Ausztria (67 millió), Görögország (47 millió), és Belgium (38 millió) számolták el. Ha pedig ezt az összeget a bilaterális segély százalékában adjuk meg, akkor az nagyban inflálja Görögország (69%), Románia (59%), Ausztria (19%), Magyarország (15%), Németország (10%), Szlovénia (9%), Franciaország (8%) segélyadatait.

A donorország menekültekkel kapcsolatos költségei

Az OECD DAC definíciója alapján a donorkor elszámolhatják az országban tartózkodó menekültek költségeit ODA-ként az ott tartózkodásuk első évére. Ez 2012-ben közel 1,3 milliárd eurót tett ki az európai segélyeken belül. A legmagasabb költségeket Svédországban (400 millió), Franciaországban (320 millió), Hollandiában (254 millió) és Dániában (103 millió) számolták el e tekintetben. Ha a segélyek százalékában vizsgáljuk az adatokat, akkor ez az arányszám jóval 50% fölött van Ciprus (93%), Bulgária (84%), Málta (81%) esetében, de egyéb országok ODA-jának is jelentős részét képezik a menekültek költségei: Görögország (23%), Magyarország (16%), Lettország (14%). Luxemburg az egyetlen EU-s tagország, mely nem számol el menekültekkel kapcsolatos költségeket ODA-ként.

Adósságelengedés

Míg a visszafizethetetlen adósságok elengedése rendkívül fontos a fejlődő országok számára, ezt nem lenne szabad segélyként elszámolni. Egyrészt mivel a kölcsön tőkerésze mellett a meg nem fizetett kamatok is elszámolhatóak, ezért ezek az adatok túlzott mértékben növelik az ODA statisztikai mennyiségét valós erőforrástranszfer megvalósítása nélkül, másrészt az elemzések szerint a fejlődő országok jelenlegi adósságterhe az esetek nagy részében a donorkor saját exportjának támogatására keletkezett, és alapvetően nem fejlesztési célokat szolgáló korábbi exporthitelek következménye.²⁶

Az EU-s adósságelengedés 2012-ben majd 2 milliárd euróra rúgott, melynek nagy része az EU 15 tagországa esetében került elszámolásra. A tagországok közül 2012-ben Franciaország (1,1 milliárd euró), Németország (424 millió), Belgium (211 millió), Hollandia (94 millió), Ausztria (82 millió) Egyesült Királyság (76 millió) és Spanyolország (59 millió) engedett el nagy összegben adósságot.

Kötött segély

A kötött segélyezés olyan támogatási forma, ahol a donorkor különböző kondíciókat szab a partnerország számára, például hogy bizonyos árut a donorkorból vagy meghatározott országokból kell a partnerországnak beszereznie. Ez a gyakorlat az úgynevezett kötött vagy kondíciós segélyezés, és nem összekeverendő a kötött segélyhitelezéssel. A probléma a kötött segélyekkel, hogy a partnerország nem tud szabadon beszerzéseket eszközölni, ami a segélyt így akár 14–40%-kal drágábbá teszi.²⁷ Másrészt nem támogatja a helyi gazdaságot sem, ha a termékeket, szolgáltatásokat nem helyi forrásból lehet beszerezni, illetve a helyi munkahelyteremtéshez sem járul hozzá.

A kötött segélyezés 2012-ben közel 1,4 milliárd eurót tett ki, és ez a szám csak az EU-15 országaira vonatkozik. Az EU-13-ba tartozó tagországok kötött segélyezési gyakorlatáról csak hiányos adatok állnak rendelkezésre. A következő országok nyújtották a legtöbb kötött segélyt 2012-ben: Németország (112 millió euró), Hollandia (109 millió), Portugália (70 millió), Ausztria (60 millió), Olaszország, (49 millió), Franciaország (41 millió).

²⁶Eurodad (2011), *Exporting goods or exporting debt? Export credit agencies and the roots of developing country debt*.

²⁷United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL): *UNCITRAL Model Law on Procurement of Goods, Construction and Services with Guide to Enactment*.

1. RÉSZ | 3. FEJEZET

A TÉNYLEGES SEGÉLY MENNYISÉGE

1. táblázat: Az összes segély és a tényleges segélyek aránya az EU tagországokban

	Összes se- gély (millió euró)	Bilaterális segélyek (millió euró)	Inflált segélyek (millió euró)	Tényleges segélyek (millió euró)	Inflált segélyek az összes segély %-ában	Inflált segélyek az összes segély %-ában	Összes se- gély a GNI %-ában	Tényleges segé- lyek a GNI %-ában
Ausztria	865,4	418,7	229,8	635,6	26,6%	54,9%	0,28%	0,21%
Belgium	1 792,1	1 111,7	358,7	1 433,4	20,0%	32,3%	0,47%	0,38%
Dánia	2 114,8	1 522,4	132,1	1 982,7	6,2%	8,7%	0,84%	0,79%
Egyesült Királyság	10 627,0	6926,1	76,2	10 550,8	0,7%	1,1%	0,56%	0,56%
Finnország	1 026,7	620,7	61,3	965,4	6,0%	9,9%	0,53%	0,50%
Franciaország	9 418,7	6 230,8	2 086,2	7 332,4	22,2%	33,5%	0,46%	0,35%
Görögország	252,0	68,9	65,9	186,1	26,1%	95,7%	0,13%	0,10%
Hollandia	4 297,6	3 038,2	456,9	3 840,7	10,6%	15,0%	0,71%	0,63%
Írország	629,5	417,2	0,5	629,0	0,1%	0,1%	0,48%	0,48%
Luxemburg	336,2	237,6	0,7	335,5	0,2%	0,3%	1,00%	1,00%
Németország	10 198,2	6 787,7	1 492,2	8 706,0	14,6%	22,0%	0,38%	0,32%
Olaszország	2 053,3	385,2	56,6	1 996,8	2,8%	14,7%	0,13%	0,13%
Portugália	441,3	299,9	95,6	345,6	21,7%	31,9%	0,27%	0,21%
Spanyolország	1 515,5	656,4	112,7	1 402,8	7,4%	17,2%	0,15%	0,13%
Svédország	4 078,3	2 833,7	400,8	3 677,4	9,8%	14,1%	0,99%	0,89%
Bulgária	30,0	0,1	0,1	29,9	0,3%	83,6%	0,08%	0,08%
Ciprus	20,0	6,9	12,9	7,1	64,7%	92,9%	0,12%	0,04%
Csehország	170,6	49,0	7,4	163,2	4,4%	15,2%	0,12%	0,11%
Észtország	17,6	4,9	0,1	17,4	0,8%	2,7%	0,11%	0,11%
Lengyelország	340,5	85,9	2,6	337,9	0,8%	3,1%	0,09%	0,09%
Lettország	16,0	0,9	0,1	15,9	0,8%	13,9%	0,08%	0,08%
Litvánia	40,0	17,1	0,2	39,8	0,5%	1,2%	0,13%	0,13%
Magyarország	92,5	17,5	5,4	87,1	5,9%	31,0%	0,10%	0,09%
Málta	14,0	9,1	8,0	6,0	57,2%	87,6%	0,23%	0,10%
Románia	113,0	19,3	11,3	101,7	10,0%	58,7%	0,08%	0,07%
Szlovákia	60,8	13,8	2,4	58,4	3,9%	17,3%	0,09%	0,08%
Szlovénia	44,8	14,6	1,7	43,1	3,7%	11,4%	0,13%	0,12%

Forrás: A táblázatot a CONCORD AidWatch jelentésének szerzői állították össze az OECD, a nemzeti platformok információi, és ahol nem volt megfelelő adatforrás, becslések alapján.

Hitelkamatok

A fejlődő országok számára nyújtott kedvezményes hitelek elszámolhatóak ODA-ként. Amikor a donorok megbecsülik a nettó ODA-t, akkor levonják ugyan a visszafizetendő kölcsön tőkerészét, de a kedvezményezett kormányok által fizetett kamatot nem. Az AidWatch szerint így az ODA-ba belefoglalt kamat a segély inflálásához vezet.

2012-ben ezek a kamat-visszafizetések 590 millió eurót tettek ki, melynek legnagyobb részéért alig egypár donor felel: EU-intézmények (248 millió euró), Németország (174 millió), Franciaország (120 millió), Spanyolország (33 millió) és Portugália (9 millió). Természetesen más országok is nyújtanak kedvezményes hiteleket fejlődő országok számára, de a kamat-visszafizetésekről nem nyújtanak tájékoztatást.

Klímafinanszírozás

A 2009-es koppenhágai klímakonferencia eredményeként a klímaváltozás hatásainak enyhítésére és az adaptáció támogatására az EU tagországai a fejlesztési forrásokon felül rendelkezésre bocsátott, tehát kiegészítő, kiszámítható és elégséges finanszírozás biztosítása mellett kötelezték el magukat. Az AidWatch megítélése szerint az EU-tagországok nem tudják garantálni, hogy a klímafinanszírozás valóban új, kiegészítő jellegű legyen. Az éghajlat-változási gyorsfinanszírozás (Fast-Start Finance) kiváló példa erre. Az EU tagországai vállalták, hogy a 2010 és 2012 közötti időszakra 7,2 millió euró gyorsfinanszírozást bocsátanak rendelkezésre. 2012-re ez teljesült is, ugyanakkor ezeket az összegeket a legtöbb tagállam (19) ODA-ként el is számolja, illetve nincs információ róla, hogy mi történik az elszámolás során. Éppen ezért, mert nem áll rendelkezésre megfelelő információ az AidWatch nem foglalta bele az inflált segélyekbe a klímafinanszírozás adatait. Azonban az biztonságossággal megállapítható, hogy ha a klímafinanszírozás valóban új és kiegészítő forrásokat jelentene, akkor sok EU-s tagország még a jelenleginél is messzebb állna a segélyezés terén vállalt célkitűzései teljesítésétől. Ezen a területen mindenképpen a fejlesztésre és klímafinanszírozásra szánt források világos meghatározására és elkülönítésére van szükség.

AJÁNLÁSOK

A fejlesztési segélyek csökkenését megállítandó az európai civil szervezetek a következő ajánlásokat fogalmazták meg az unió fejlesztésért felelős intézményei és tagállamai számára:

A fejlesztési segélyek egyedülálló szerepének megőrzése érdekében az uniós kormányzatoknak

- biztosítaniuk kell, hogy az ODA ne híguljon fel olyan tételek belefoglalásával, amelyek fejlődésre gyakorolt hatása kétséges és tovább inflálja a segélyek mennyiségét. Tárgyalásaik során az ODA definíciójáról szóló bármilyen vita kiindulási pontja a segélyhatékonyság aspektusa kell hogy legyen, és a döntéshozatalban a civil szervezetek és a kedvezményezett országok képviselőinek részvételét is biztosítaniuk kell;
- anélkül hogy az ODA körébe belefoglalnák, monitorozniuk kell az egyéb fejlesztésfinanszírozási eszközöket és publikálniuk kell az ezekkel kapcsolatos tapasztalatokat.

A nemzetközi fejlesztés hatékonyságával kapcsolatban az uniós kormányzatok

- 2013 végéig hozzák nyilvánosságra buszani kötelezettségvállalásaik teljesítésére vonatkozó stratégiáikat, különös tekintettel a transzparencia, a költségvetési támogatások, a segélyek kiszámíthatósága, a kölcsönös elszámoltathatóság, a segélyek kötöttségének feloldása területén;
- a régen elfogadott nemzetközi vállalásoknak megfelelően szüntessék meg teljes mértékben a kötött segélyezés gyakorlatát, mivel ez egy igen gyors és egyszerű lépés lenne a segélyhatékonyság megvalósítása felé;
- a megfelelőbb adatszolgáltatás és az erre vonatkozó buszani kötelezettségvállalás határidejének (2015 vége) betartása érdekében kezdjék az IATI rendszerén belül publikálni az adatokat, és folyamatosan javítsák azok mennyiségét és minőségét;
- valós politikai elkötelezettség alapján a jelenleginél nagyobb szerepet vállaljanak a Buszanban megalapozott globális partnerségben, és kövessék figyelemmel, hogy a partnerség működési struktúrája biztosítja-e az eredményes együttműködést;

1. RÉSZ | 3. FEJEZET

A TÉNYLEGES SEGÉLY MENNYISÉGE

- erősítsék meg az EU szerepét a buszani partnerség monitorozásában és a monitorozás koordinációjában.

A segélyek mennyiségével kapcsolatban az uniós tagállamok

- teljesítsék a régóta érvényben lévő 0,7%-os vállalásukat átlátható, kiszámítható és elszámoltatható módon;
- erősítsék az EU-s nyomást azokra a tagállamokra, amelyek csökkentik a segélyek mennyiségét vagy nagyon messze állnak vállalásaik teljesítésétől;
- iktassanak ki minden olyan elemet a fejlesztési hozzá-

járulásokból, amelyek nem jelentenek valós erőforrást a kedvezményezett országok számára (inflált segélyek). Ilyen tételek a menekültek ellátásának költségei, a donorországban tanuló külföldi diákok költségei, az adósságelengedés és az elengedett kölcsönök kamatai. A klímafinanszírozásra szánt forrásokat az ODA-n felül kiegészítő forrásként bocsássák rendelkezésre.

A MAGYAR SEGÉLYEK SZEREPE A GLOBÁLIS SZEGÉNYSÉG LEKÜZDÉSÉBEN

A MAGYAR NEMZETKÖZI FEJLESZTÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS 2012-BEN

1. FEJEZET - 2013 – A MAGYAR NEMZETKÖZI FEJLESZ- TÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS (NEFE) STRATÉGIA KIDOLGOZÁ- SÁNAK ÉVE

A 2012-ben megjelentetett HAND AidWatch jelentés címe már utalt arra, hogy 2013-ban stratégiai fordulópontra áll a magyar nemzetközi fejlesztés. A 2012. év végén a parlament külügyi bizottsága által hozott határozatjavaslatnak megfelelően 2013. június 17-én a parlament külügyi bizottsága a felelős miniszter jóváhagyását követően megtárgyalta és elfogadta a Külügyminisztérium által a nemzetközi fejlesztési együttműködésre kidolgozott keretstratégiát. Június 19-én a KüM Társadalmi Tanácsadó Testülete is kiegészítésekkel jóváhagyta a keretstratégia szövegét.

A dokumentum, ami 2014-től a következő hét évre meghatározza a magyar NEFE stratégiai kereteit, inkább problémafelvetésekkel él, illetve megjelölte azokat a kérdéseket és megközelítéseket, amelyekkel a döntéshozóknak és az egyéb szereplőknek mindenképpen foglalkozniuk kell a közeljövőben. A stratégia legtöbb esetben így a civilek számára leglényegesebb kérdéseket (prioritárországok, intézményi átalakulás – a KüM koordináló szerepe, törvényi háttér, konkrét célok stb.) nyitva hagyta, és a stratégiához kapcsolódóan kidolgozandó cselekvési terv és regionális stratégiák hatáskörébe utalta ezek végleges tisztázását.

A Szövetség tagszervezetei üdvözltek, hogy a dokumentum számottevő mértékben tükrözte azokat a civilek által a korábbi évek során szorgalmazott irányokat, melyeket korábbi AidWatch jelentéseiben megfogalmazott. Ilyen irány többek között a bilaterális NEFE növelésére, illetve a NEFE-partnerszágok számának csökkentésére való törekvés, a fejlesztési szektorok megjelölése, a transzparencia alapvető elvként való megfogalmazása és ennek kapcsán a nemzetközi transzparencia-kezdemenyezéshez (IATI) történő csatlakozás,

illetve a szakpolitikák fejlesztési szempontú koherenciájának hangsúlyozása. A magyar civil szervezetek azt is örömmel vették tudomásul, hogy az első változattal kapcsolatban benyújtott észrevételeik²⁸ sok esetben bekerültek a jelenlegi változatba. Erre példa a NEFE hazai végrehajtói (civil szervezetek, vállalatok, oktatási intézmények stb.) lehetséges szerepének részletesebb kifejtése, egy civilekre kidolgozott minősítési rendszer felvetése és az alapján működésük támogatása, a legkevésbé fejlett, az alacsony jövedelmű és a törekeny vagy konfliktus utáni helyzetben lévő országok kiemelt kezelése, a teljes NEFE (és nem csak a KüM NEFE-keret) növelése igényének, a globális nevelés és feltételrendszerének beemelése a szövegbe. A leglényegesebb szempontok, amelyeket a HAND továbbra is kiemelten hangsúlyoz a stratégia és a kidolgozandó egyéb tervezési dokumentumok kapcsán:

- A Szövetség a keretstratégia legpozitívabb hozadékának tartotta, hogy a civilek megítélése szerint a magyar NEFE jelenlegi legfontosabb kérdésköre, a **NEFE intézményi** és – ehhez elválaszthatatlanul kapcsolódóan – a **NEFE jogi háttérének** (NEFE-kerettörvény) rendezése is megjelenik a tervezetben. A legfontosabb civil üzenet ennek kapcsán, hogy a NEFE intézményi háttérének elkerülhetetlen átalakítása, illetve az ezt az átalakítási folyamatot alátámasztó és támogató jogi környezet megteremtése nélkül hosszú távon bizonyosan nem beszélhetünk a magyar nemzetközi fejlesztési együttműködés hatékonyságának növeléséről. Itt kiemelkedő fontosságú, hogy a Külügyminisztérium sokkal erőteljesebb koordináló szerepére van szükség ahhoz, hogy mindazok az alapelvek, célok, országrelációk és fejlesztési szektorok, amelyek a dokumentumban meghatározásra kerültek, valóban érvényesülni tudjanak nemcsak a Külügyminisztérium igen korlátozott összegű NEFE-előirányzata te-

²⁸HAND (2013), *A Nemzetközi Humanitárius és Fejlesztési Civil Szövetség észrevételei a Külügyminisztérium magyar nemzetközi fejlesztési együttműködésre vonatkozó szakpolitikai programjának tervezete kapcsán*

2. RÉSZ | 1. FEJEZET

2013 – A MAGYAR NEMZETKÖZI FEJLESZTÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS (NEFE) STRATÉGIA KIDOLGOZÁSÁNAK ÉVE

kintetében, hanem a teljes magyar bilaterális NEFE (tehát a társmiszteriumok és egyéb államigazgatási intézmények NEFE-tevékenysége/-költségei) kapcsán.

- A keretstratégia, ellentétben az első változattal, nem nevezi meg a **partnerországokat**, hanem a cselekvési terv hatókörébe utalja azok beazonosítását, és csak régiókat jelöl meg. A stratégia láthatóan általános szinten mozgó javaslatai akár ezt is megengedik, így viszont kérdés, hogy mi a garancia arra, hogy háromévenként nem lesz gyökeres változás a partnerországok körében, ami megint csak lehetetlenné teszi a hosszú távú stratégiai megközelítést és a gyakorlati tervezést mind a civilek, mind az egyéb végrehajtók számára. Egy korábbi javaslatának megfelelően a Szövetség fontosnak tartja, hogy a keretstratégia ideje alatt csakis nyomós indokkal, széles körű egyeztetésen alapuló módon és a meghatározott lista csak néhány tagját érintően történhessen változtatás.

- Egyelőre még nem ismert, hogy a keretstratégiához kidolgozandó cselekvési tervnek pontosan mi lesz a tartalma. A HAND Szövetség maga is szorgalmazta, hogy a szakpolitikai stratégiára vonatkozó törvényi előírások által meghatározott tartalmi elemek: **mérhető célok és indikátorok, személyi, tárgyi, szakmai, anyagi feltételek, a megvalósítás nyomon követése és az értékelés alapelvei** kerüljenek pontosan meghatározásra.

- A stratégiára épülő konkrét cselekvési terv kidolgozásának folyamata zajlik tovább az év végéig a részletek kidolgozásával. A HAND Szövetség továbbra is elengedhetetlennek tartja, hogy az **egyeztetések egy munkacsoport keretében** folytatódjanak, annak érdekében, hogy egy részletesebb, akár a többi szereplő által is támogatott érvrendszer mentén lehessen a civil érdekeket képviselni.

2. FEJEZET - A MAGYAR ODA-ADATOK ALAKULÁSA 2012-BEN

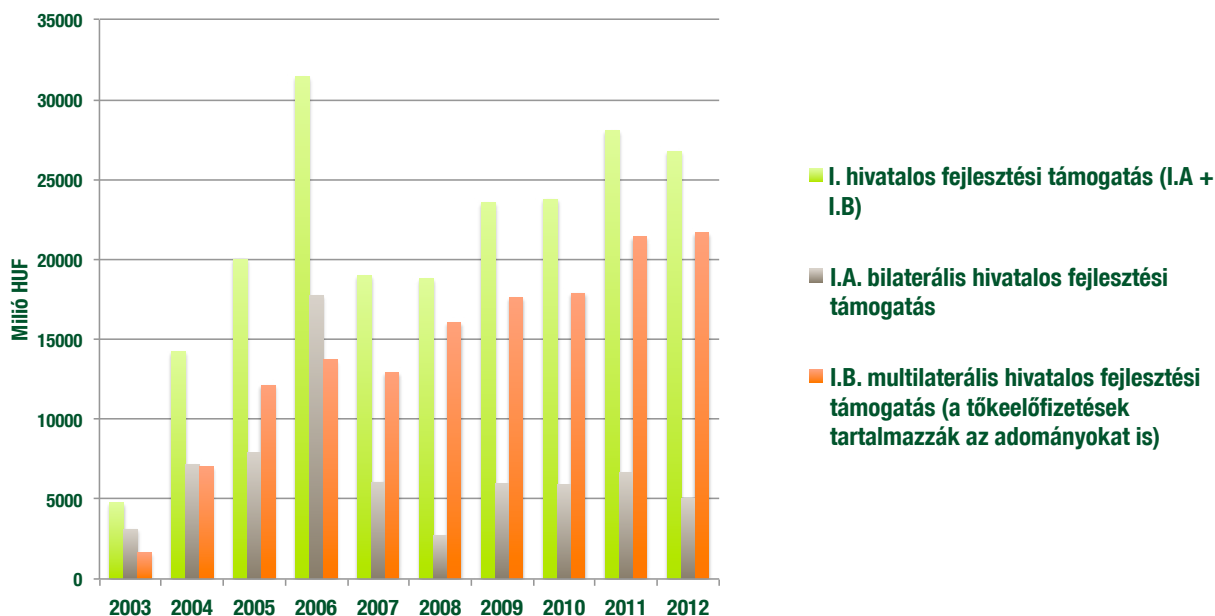
A következő rész a 2012-es magyar hivatalos fejlesztési támogatás (ODA) kifizetésekének értékelését tartalmazza, illetve röviden elemzi azokat a trendeket, melyeket már korábban is megfigyelhettünk az előző NEFE-beszámolók alapján.

A 2012-es magyar ODA-teljesítmények és a kirajzolódó trendek

Magyarország EU-s tagságából adódóan kötelezettséget vállalt arra, hogy 2015-re bruttó nemzeti jövedelmének (GNI) 0,33%-át fejlődő országok számára mint hivatalos fejlesztési támogatást juttatja el. Ahogy a többi EU-13 tagország, Magyarország sem tudta eddig teljesíteni ezt a vállalását, bár ha a trendeket nézzük, akkor javuló tendencia rajzolódik ki. Az OECD adatai szerint Magyarország 2003 óta majd ötszörösére növelte teljes ODA-hozzájárulását, ami multilaterális – tehát nemzetközi szervezetek tagdíjaiból és egyéb felajánlások-

ból –, továbbá bilaterális – tehát a partnerországoknak direkt nyújtott – elemekből áll (l. 1. ábra). Bár a bilaterális segélyezés sokkal közvetlenebb kapcsolatot jelent a partnerországok között, lehetőséget adva a donorország gazdasági, politikai és szociális érdekérvényesítésére és a donoridentitás kifejezésére – ahogy az más EU-13 ország esetében is tapasztalható –, a magyar bilaterális segélyek csak a töredékét teszik ki a teljes ODA-hozzájárulásoknak. Magyarország esetében a multilaterális és bilaterális ODA közötti arány a 2006-os év kivételével szinte minden évben hasonló módon alakult, azaz a bilaterális ODA 20-30%-a a multilaterális komponensnek. Ami a teljes ODA trendjét illeti, úgy tűnik, hogy a 2008-as gazdasági recesszió után emelkedett ugyan, de ez folyamat a 2012-es évben nem folytatódott, sőt csökkenésnek indult.

1. ábra: Magyarország ODA-hozzájárulása 2003 és 2012 között (forintban)

Az 1. és 2. ábra az OECD nyilvánosan elérhető adattáblájából, saját kalkuláció alapján készült.

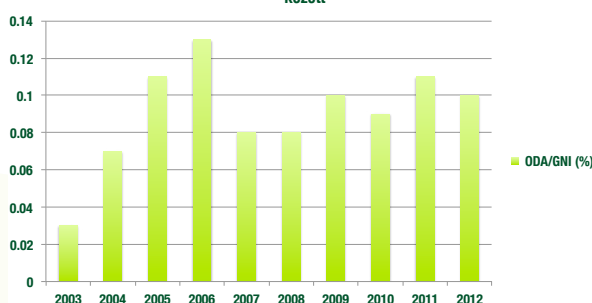
2. RÉSZ | 2. FEJEZET

A MAGYAR ODA-ADATOK ALAKULÁSA 2012-BEN

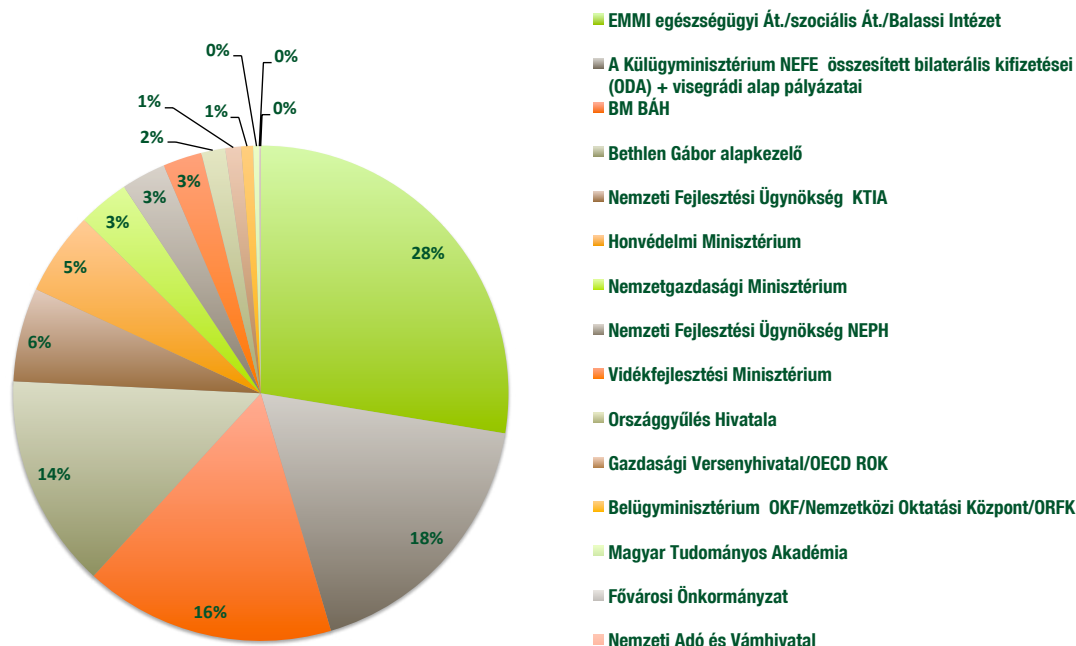
Ezt az inkább stagnáló trendet leginkább az ODA/GNI közötti százalékos arány mutatja meg legjobban (l. 2. ábra). Magyarország távol áll a 2015-re esedékes 0,33%-os ODA/GNI aránytól, és egyre távolibbnak is tűnik a cél elérése, hiszen 2012-ben a GNI éppen csak 0,1%-át fordította a fejlődő

országok megsegítésére, ez pedig 0,01%-os csökkenést jelent az előző évi ráfordításokhoz képest. Fontos itt kihangsúlyozni, hogy a 2005–2006-os adatok félrevezetőek lehetnek. 2005-ben, illetve 2006-ban Magyarország egy nagyobb adósságelengedési hullám csúcán járt, ezért ért el kimagasló, 0,13%-os ODA/GNI arányt, amit láthatóan a további években nem tudott megismételni. Sajnálatos módon a magyar ODA növelésére az esélyek nem túl ígéretesek. Sem a korábbi trendekből, sem pedig a NEFE keretstratégiából nem látható, hogyan fog beindulni a jövőben egy növekedési tendencia. Bár a keretstratégia 2016-tól szükségesnek látja a teljes ODA növelését, ez sem feltétlenül jelent számottevő növekedést a jövőre nézve, a 0,33%-os vállalás teljesítését 2015-ig pedig eleve kizárja.

2. ábra: ODA-GNI közötti %-os arány Magyarországon 2003 - 2012 között

3. ábra: A szaktárcák és egyéb államigazgatási intézmények ODA-ként elszámolható bilaterális kifizetései szaktárcák szerint 2012-ben

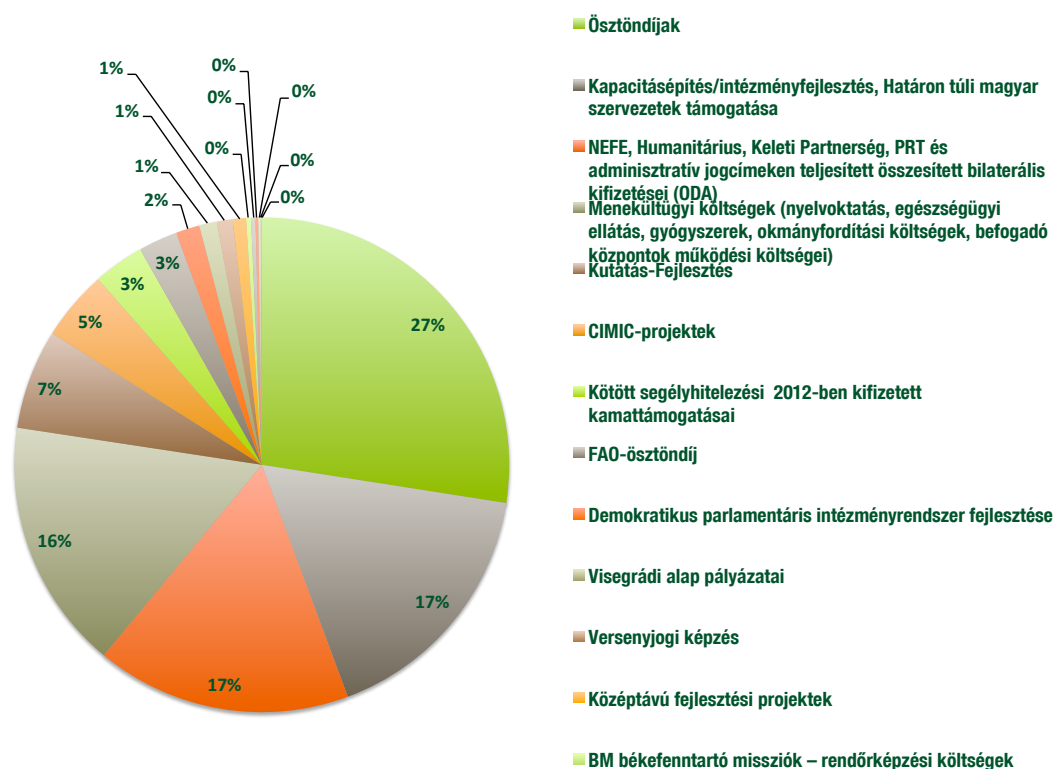
A 3. ábra a Külügyminisztérium 2012-es NEFE-beszámolójának szaktárcák bilaterális kifizetéseit tartalmazó táblázataiból, saját számítások alapján készült.

A Külügyminisztérium 2012-es NEFE-jelentése szerint a szaktárcák és egyéb államigazgatási intézmények bilaterális ODA-ként elszámolható kifizetései alakulása nem sokban tér el a korábbi évek trendjeitől (l. 3. ábra). A rendelkezésre álló adatokból világosan látszik, hogy a bilaterális ODA-kifizetések nagy részét továbbra is az Emberi Erőforrások Minisztériuma által folytatott tevékenységek jelentik, amelyek a bilaterális források majdnem 28%-át teszik ki. Második helyen a Külügyminisztérium NEFE-kiadásai szerepelnek a teljes ODA 18%-ával. A szaktárcák ODA-elszámolásai alapján a harmadik legnagyobb összeget a Belügyminisztérium Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal menekültügyi költségei teszik ki. Itt meg kell ismételnünk, hogy a menekültügyi költségek elszámolása inflált segélynek számít az AidWatch megítélése szerint, és bár ez a legtöbb EU-s tagország esetében is meg-

figyelhető jelenség, nem biztos, hogy ez a követendő példa. Negyedik helyen a Bethlen Gábor Alapkezelő intézet szerepel, amely a bilaterálisan elszámolható kiadások 14%-ért felel. A Bethlen Gábor Alapkezelő intézet és az EMMI/Balassi Intézet felelős Magyarország ösztöndíjprogramjáért, és e két intézmény adja a bilaterálisan elszámolható NEFE majdnem 42%-át. Sajnálatos módon az EMMI által elszámolt költségek pontos összetétele a civil szervezetek számára eddig nem vált ismertté.

A 4. ábra a Külügyminisztérium 2012-es NEFE-beszámolójának szaktárcák bilaterális kifizetéseit tartalmazó táblázataiból, azok szektormegjelöléseit alkalmaszva, saját számítások alapján készült.

4. ábra: A szaktárcák és egyéb államigazgatási intézmények ODA-ként elszámolható bilaterális kifizetései szektorok szerint 2012-ben

2. RÉSZ | 2. FEJEZET

A MAGYAR ODA-ADATOK ALAKULÁSA 2012-BEN

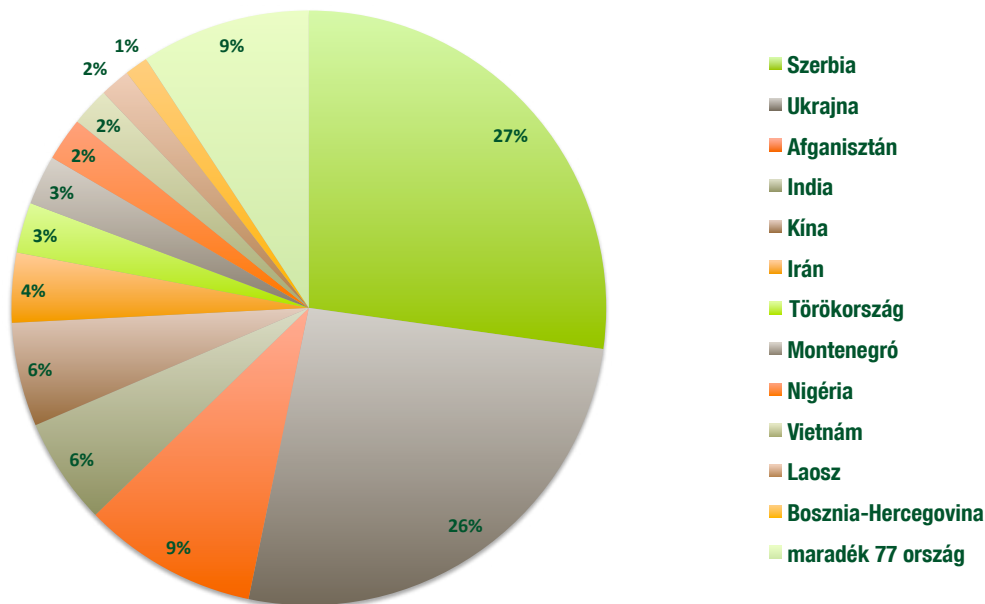
Szaktárcák által elszámolt bilaterális ODA szektorok szerinti megoszlása

Hasonló a helyzet a szaktárcák által támogatott szektorok esetében is. Ahogy az az előző részből kiderült, a magyar bilaterális ODA több mint 40%-áért két szervezet – az EMMI/Balassi Intézet és a Bethlen Gábor Alapkezelő intézet felelős. A két intézet felel Magyarország ösztöndíjprogramjáért, így tehát nem meglepő, hogy ezen kifizetések számottevő része (27%-a) ösztöndíjak formájában kerül kifizetésre, további 17%-a pedig kapacitásépítést, intézményfejlesztést, illetve a határon túli magyar szervezetek működését biztosítja (I. 4. ábra). Korábbi tapasztalatok szerint az ösztöndíjköltségek leginkább a Magyarországon tanuló partnerországok diákjainak tanulmányi költségeit foglalják magukban, úgymint:

tandíjtámogatás, tankönyvtámogatás, kollégiumi támogatás, a partnerország és Magyarország közötti utazás költségtámogatása, illetve egyéb költségek. Sajnos, ahogy az előző esetben is, a 2012-es NEFE-beszámoló nem tér ki részletesen az elszámolt költségek természetére, sem pedig arra, hogy a határon túli magyar szervezetek támogatása milyen megfontolás alapján számít nemzetközi fejlesztési tevékenységnek.

Az 5. ábra a Külügyminisztérium 2012-es NEFE-beszámolójának szaktárcák bilaterális kifizetéseit tartalmazó táblázataiból, saját számítások alapján, a kötött segélyhitelezés 2012-ben kifizetett kamattámogatásainak számbavételével készült.

5. ábra: A szaktárcák és egyéb államigazgatási intézmények ODA-ként elszámolható bilaterális kifizetéseinek partnerországok szerinti megoszlása 2012-ben

Szaktárcák bilaterális ODA-elszámolásai partnerországok szerint

Nem történt változás az elmúlt évek gyakorlatában a partnerországoknak nyújtott bilaterális ODA-juttatások tekintetében sem. Ez még akkor is igaz, ha sajnálatos módon a 2012-es NEFE-beszámoló nem tartalmaz részletes táblázatot a Külügyminisztérium NEFE-főosztályának 2012-es kifizetéseiről, így arról sem, hogy pontosan hány ország esetében és mekkora összegeket számolt el a KüM. Így ki kell hogy hangsúlyozzuk, hogy a partnerországok bilaterális ODA-táblázata kizárólag a szaktárcák által kifizetett bilaterális ODA-t tartalmazza (I. 5. ábra). Ahogy egy korábbi kutatás rámutatott,²⁹ 2008 és 2011 között a bilaterális ODA-elszámolások közel 90%-a eddig 21 ország között oszlott meg (I. 6. ábra). Ez a trend változott pozitív irányba 2012-ben: ugyan a szaktárcák által kifizetett bilaterális ODA

6. ábra: Magyarország bilaterális ODA hozzájárulásának partnerországok közötti megoszlása 2008-2011

1	Afganisztán	32.38%
2	Szerbia	19.27%
3	Ukrajna	13.57%
4	Montenegró	5.19%
5	Kosзовó	4.80%
6	Kína	4.29%
7	Bosznia és Hercegovina	2.51%
8	Laosz	2.24%
9	Vietnám	1.53%
10	Moldova	1.06%
11	Palesztín Nemzeti Hatóság	0.90%
12	Dél-Afrikai Köztársaság	0.83%
13	Mongólia	0.64%
14	Jemen	0.42%
15	Etiópia	0.40%
16	Nigéria	0.33%
17	Egyiptom	0.28%
18	Kenya	0.25%
19	Irak	0.14%
20	Kazaksztán	0.14%
21	Macedónia	0.05%
Teljesen bilaterális ODA %-a		91.23%

Forrás: Leiszen, 2013

még mindig 89 országra vonatkozott, de a kifizetések 90,8%-a már csak 12 ország között oszlott meg. A főbb partnerországok között találjuk továbbra is Szerbiát és Ukrajnát, melyek fontos kereskedelmi partnerek, valamint itt érvényesülhet leginkább az a tudástranszfer, amelyet Magyarország a demokratikus átalakulás területén szerzett majd 20 éves tapasztalata jelent.

Ahogy pedig a PRT program a vége felé tart, Afganisztán visszaszorulni látszik a partnerországok között. A kedvezményezett listáján igazi meglepetés India és Törökország előkelő helye, hiszen ezek az országok nem szerepeltek soha NEFE-prioritásországgént korábban.

A segély töredezettségére és a partnerországok számának csökkentésére több tanulmány és szervezet is felhívta már a donorközösség figyelmét, és úgy tűnik, Magyarország komoly előrelépést tett ezen a téren. Bár a bilaterális ODA recipiens országainak száma továbbra is nagyon magas (89 ország), a kifizetések mértéke a fennmaradó 77 ország esetében elenyésző (28 millió és 119 ezer HUF között ingadozik). Ez a változás egyrészt nyilván következik a bilaterális kifizetések jelentős csökkenéséből, de talán betudható annak az erőteljes külpolitikai stratégiának is, mely a keleti nyitás szellemében kívánja újrapozicionálni Magyarországot a nemzetközi élet színterén.

A pozitív irányú változás ellenére ugyanakkor a helyzetet még mindig alapvetően a széttöredezettség jellemzi. Ahogy korábbi kutatások is rámutattak,³⁰ e jelenség legfőképpen abból a problémából eredeztethető, hogy a NEFE alacsony politikai támogatottsága miatt nem rendelkezik semmilyen komolyabb legitimitással a közintézmények tevékenységei között, így a koordinációért felelős intézmény csak korlátozott befolyással bír a bilaterális ODA más minisztériumok által kezelt részére. Ezért lehetséges, hogy jelenleg Magyarországon az ODA-val kapcsolatos tevékenység sok államigazgatási intézmény esetében nem jelent többet visszamenőleges statisztikai adatgyűjtésnél.³¹ Ahogy a KüM a 2011-es NEFE-beszámolójában is megfogalmazta a szaktárcák költségei kapcsán, „kétségtelen, hogy – fejlődő országokat érintve – közvetve ezen ráfordítások is hozzájárulnak a szóban forgó országok előrelépéséhez, tervezésükkor nem szükségszerű a fejlesztéspolitikai szempontok figyelembevétele, ezért ezek nagy részét nem tekinthetjük a tudatosan tervezett NEFE-tevékenység részének”.³² Így tehát a 2012-es ODA bilaterális részének jelentős százalékát továbbra is az EMMI tudhatja magáénak, ezzel is mutatva, hogy Magyarországon a teljes NEFE tudatos programozása terén a gyakorlatban nem történt elmozdulás az elmúlt évekhez képest.

²⁹Leiszen M (2013), *Hungary: Introduction to Hungarian International Development In: Developing Open, Rule-based, Predictable, Non-discriminatory Trade Relations with Priority ODA recipients*, Center for Economic Development, Sofia, <http://cps.ceu.hu/sites/default/files/publications/cps-joint-pub-oda-trade-relations-report-2013.pdf>.

3. FEJEZET - TRANSPARENCIA

A magyar nemzetközi fejlesztési tevékenység átláthatósága kapcsán a HAND Szövetség számos javaslattal élt az elmúlt hét év során, amióta AidWatch jelentéseit közzéteszi. Az azóta folyamatosan tapasztalt változások hol előrelépést, hol visszalépést jelentettek a korábbi helyzethez képest. Így van ez 2013-ban is.

Pozitív fejlemények

Előremutató lépés, habár egyelőre még csak az elvi elköteleződés szintjén áll, hogy a 2013-ban elfogadott keretstratégia a magyar NEFE egyik elsődleges alapelveként említi a források felhasználásával kapcsolatos elszámoltathatóságot és az átláthatóságot. Konkrét lépésként a stratégia előrevetíti, hogy a buszani kötelezettségvállalásnak megfelelően a kormányzat lépéseket tesz az International Aid Transparency Initiative (IATI) nemzetközi kezdeményezésébe történő bevonódásra, melynek keretében a donorkok egységes rendszerben, minden érdekelt fél számára könnyen hozzáférhető módon hozzák nyilvánosságra a segélyezésre vonatkozó adataikat. A Szövetség messzemenőig támogatja a kormányzat ez irányú törekvését, amit maga is ajánlásként fogalmazott meg korábban. Egyrészt már folynak a munkálatok a Külügyminisztérium honlapjáról elérhető NEFE-aloldal, mely a fejlesztés tekintetében fog tájékoztatni aktuális ügyekről, projektekről, nemzetközi eseményekről, folyamatokról, és megtalálhatóak lesznek rajta a NEFE-hez kapcsolódó alapidokumentumok is. Emellett két munkafolyamat is beindult a NEFE-re vonatkozó statisztikai adatszolgáltatás és a projektek nyilvántartása kapcsán. Egyrészt az unió kezdeményezett egy új kapacitásépítő programot, melynek célja, hogy megkönnyítse az új tagállamok számára az ODA-elszámolások kezelését egy olyan statisztikai rendszer kialakításával, amely megfelel mind az EU által kialakított szabványnak, mind az OECD DAC donorkövetelményeinek. A KüM ugyanakkor elindította egy saját adatbázis kiépítését is, mely a KüM projektjeinek adatait fogja tartalmazni. Ez előreláthatólag 2014 első felében lesz nyilvános. Ezek a fejlemények abszolút mértékben találkoznak a magyar civil szervezetek elképzeléseivel. A je-

lenleg rendelkezésre álló információk alapján egyelőre egy jelentős hiányosság érzékelhető, ez pedig arra vonatkozik, hogy a KüM adatbázisa és a honlap csakis a saját kezelésében álló tevékenységeket fogja tartalmazni, így a társmisztériumok és egyéb államigazgatási intézmények jóval nagyobb mértékű aktivitásáról továbbra is csak visszamenőlegesen, az éves NEFE-beszámoló keretében nyerhető majd információ. Ezt mindenképpen továbbfejlesztendő területnek látja a Szövetség. Emellett a buszani kötelezettségvállalásokkal összhangban szükséges Magyarország számára is elkészíteni a nemzetközi transzparencia-kezdeményezéshez való felzárkózás ütemtervét, mivel azt 2015-ig meg is kell majd valósítani.

Az előzőekben ismertetett jövőbeli pozitív fejlemények mellett a jelenlegi helyzet ugyanakkor még mindig az, hogy a kormányzati portál rövid hírek és egy-egy alapvető fontosságú dokumentum közzétételén túl vajmi kevés betekintést ad – kivételképpen az aktuális – magyar NEFE-tevékenységbe. Jelenleg például a 2013. júniusban elfogadott keretstratégiát sem lehet megtalálni a honlapon.

Az éves NEFE-beszámoló

A beszámoló ugyanakkor, még ha visszamenőlegesen is, de sokféle szempontból és részletes felvilágosítást ad a magyar NEFE-ről, és a korábbi évekhez képest szemmel látható a beszámolók információtartalmában és struktúrájában végbement pozitív változás. Ennek ellenére, vagy éppen ezért nem érthető, milyen tényezők befolyásolják azt, hogy egyes években milyen bontásban és részletességgel szerepelnek bizonyos adatok. Ebben évről évre tapasztalható előrelépés, aztán ugyanannak az aspektusnak a tekintetében visszalépés. Ez nyilván leginkább az adatok elemzésére irányuló kísérleteket nehezíti meg, mivel egyébként alapvetően jó összefoglaló kép nyerhető a jelentésekből a magyar NEFE-tevékenységre vonatkozóan. Ami miatt azonban a Szövetség elengedhetetlennek tartja a beszámoló információszolgáltatásának javítását, az az, hogy a transzparencia javítása mellett a KüM önmaga számára könnyítené meg a trendek nyilvántartását, kiértékelését és ezekre alapozva a tervezést. Ez a hatéko-

³⁰Kiss J (2008), Milyen legyen Magyarország nemzetközi fejlesztéspolitikája? MTA Világgazdasági Kutatóintézet, Budapest;
Selmeczi, A. (2013) The Role of the Hungarian Civil Society in Development Assistance and Aid Effectiveness, In: Developing Open, Rule-based, Predictable, Non-discriminatory Trade Relations with Priority ODA recipients, Center for Economic Development, Sofia;
Szent-Iványi B és Tétényi A (2008), Transition and Foreign Aid Policies in the Visegrád Countries: A Path Dependant Approach, Transition Studies Review 15: 573–587.

³¹Leiszen (2013).

³²Külügyminisztérium (2012), Jelentés Magyarország 2011. évi nemzetközi fejlesztési és humanitárius segítségnyújtási tevékenységéről, Budapest

nyabb fejlesztési tevékenység egyik alapfeltétele lenne, mely mellett – a nemzetközi kötelezettségvállalások alapján is – a kormányzat immár a hivatalos NEFE-stratégiában is elkötelezte magát.

A NEFE-beszámoló szerkezetét és tartalmát tekintve több radikális változáson ment keresztül az elmúlt kilenc év során, folyamatosan bővítve az információk körét és hozzájárulva az adatok többéves trendekben történő összehasonlíthatóságához. A HAND Szövetség által megfogalmazott ajánlások sok esetben visszaköszönnek a következő évi NEFE-beszámoló tartalmában, felépítésében. Jelenleg az egyik legnagyobb problémája a beszámolóknak, hogy a tevékenységeket csak fragmentumokban lehet megismerni belőle, ami különösen problematikus a Külügyminisztérium, a legfontosabb kormányzati szereplő esetében. Az országbontásban szereplő leírásokból egy általános benyomás nyerhető ugyan a KüM (és az egyéb államigazgatási intézmények) tevékenységéről, ugyanakkor átfogó, összehasonlítható részletekre kiterjedő összesítést nem lehetséges készíteni a támogatásokról, mivel a projektekre vonatkozó leírások nem egységesek a belefoglalt információk jellege és tartalma tekintetében. Továbbá a beszámoló szöveges és táblázatos mellékletei között az adattartalom nem egyértelmű az átfedés. Ez köszönhető egyrészt annak, hogy a szöveges részben a projektleírásoknál hol az előző évre vonatkozó kötelezettségvállalások, hol a realizált kifizetések szerepelnek (a kettő nem ugyanaz, és csak ez utóbbit jelentik az OECD felé mint magyar ODA-t), de olykor több évre vonatkozó teljes projektfinanszírozási adatokat adnak csak meg. A táblázatok jó esetben segítséget nyújtanak ilyen esetben, de itt a legnagyobb a változás évről évre, hogy a táblázatokban milyen adattartalmak és milyen bontásban szerepelnek. A 2012-es év beszámolójának legnagyobb hiányossága, hogy nem adja közre a KüM költségeit részletesen, táblázatos formában. Nem érhető jelenleg, hogyha az egyéb minisztériumok és intézmények esetében a mellékelt táblázatok valószínűleg tartalmazzák az összes lejelentett projektet, akkor a Külügyminisztérium esetében miért nem készült ebben az évben ilyen összesítés a beszámolóba. E te-

kintetben sem a szöveges projektleírások, sem a beszámolóval kapcsolatban a KüM-től kért további részletes tájékoztatás nem adott elegendő támpontot a KüM költségeinek részletes megismeréséhez és erre alapozott elemzés készítéséhez. Ez ellentmondásban áll azzal is, amit a KÜM az összes magyar ODA- és a tudatos NEFE-költségek tekintetében szokott hangsúlyozni, kiemelve, hogy kizárólag a Külügyminisztérium NEFE-ráfordításai esetében kerülnek a programok, projektek tudatosan a NEFE céljaival összhangban kidolgozásra. Éppen ezért lenne szükséges éppen ezeket a költségeket részletesen ismertetni. Annál is inkább nem érhető ez a hiány, mivel korábbi beszámolóknak ezek a bontások helyet kaptak (nem mindig), és sokkal megfelelőbb képet nyújtottak a KüM NEFE-tevékenységéről.

Ebből és egyéb okokból következően is célszerű lenne ezért megfontolni legalább a beszámoló bilaterális NEFE-ről szóló részének teljes átstrukturálását. Egyrészt, mivel a KüM ráfordításainak kiemelt jelentősége van, ezért a minisztérium bilaterális tevékenységét külön fejezetben lenne érdemes tárgyalni egy átfogó, de a jelenleginél részletesebb elemzését adva. Másrészt az elkészült NEFE-stratégia és a kiegészítő cselekvési terv részét kell hogy képezzék azok a konkrét célok, amelyek mentén Magyarország a kiválasztott partnerországokban és fejlesztési szektorokon belül a globális fejlődéshez hozzá szeretne járulni. Ezeknek a célkitűzéseknek a teljesülését minden éves beszámolóknak számba kell vennie a célokhoz rendelt indikátorok mentén, bemutatva, hogy a magyar NEFE-projektek kivitelezése milyen módon járult hozzá a partnerország gazdasági és társadalmi fejlődéséhez. Egy ilyen jellegű számadás, amennyiben 2013-ban a stratégiához kapcsolódó cselekvési terv és regionális stratégiák elkészülnek, már a jövő évi beszámolóban is pontosabban jellemezheti Magyarország tényleges teljesítményét, mint a jelenlegi, a tevékenységeket felsorolásszerűen bemutató jelentés. Ezt legalább a KüM projektjei esetében szükséges lenne megvalósítani.

2. RÉSZ | 4. FEJEZET

SEGÉLYHATÉKONYSÁG A MAGYAR NEFE-BEN

4. FEJEZET - SEGÉLYHATÉKONYSÁG A MAGYAR NEFE-BEN

Magyarország hivatalos szinten minden fórumon a segélyhatékonyság melletti elkötelezettségének ad hangot, ezt a témakört a 2013-ban megszületett NEFE-stratégia is alapvetésként kezeli. Ez mindenképpen üdvözlendő, ugyanakkor a CONCORD jelentése által vizsgált területeken nyilvánvaló módon komoly lépésekre van még szükség, amíg számottevő előrehaladásról beszélhetünk. A Szövetség megítélése szerint kiemelten kezelendő területek a segélyhatékonyság kapcsán a NEFE intézményi és jogi hátterének megfelelő módon történő rendezése és a transzparencia javítása.

A kötött segélyek terén Magyarország rendkívül jó helyzetben van, mivel ilyen feltételekkel nem nyújt támogatást, és a kötött segélyhitelezési konstrukciók során elszámolható ODA is kis tétel akár a bilaterális hozzájárulásokon belül is. Ugyanakkor a nemzetközi kötelezettségvállalásoknak és a fejlődő országok által is megfogalmazott igényeknek megfelelően mindenfajta segítségnyújtás kööttségének feloldása ma az alapvető irány. Ezért a Szövetség a magyar segélyhitel-konstrukciók esetében is ezt javasolja a követendő segélyezési gyakorlatnak.

A segélyhatékonyság egy másik alapvető területe a segélyek kiszámíthatósága. Ezen a téren radikális változásra van szükség, mivel jelenleg semmilyen előrejelzés nem áll rendelkezésre a NEFE következő évi allokációival kapcsolatban. Egyedül a kötelezettségvállalások nyújthatnának némi támpontot e tekintetben, azok is leginkább a KüM esetében. A három-öt évre szóló előrejelzések készítése természetesen a magyar költségvetési tervezés és forrásallokáció határait is feszegeti, de addig valójában nem sok értelme van ezzel foglalkozni, amíg a magyar bilaterális segély elsöprő hányada nem tudatosan tervezett, hanem az államigazgatás szervei között szétaprózódott NEFE-költés.

A költségek összehangolása mellett ugyanakkor elengedhetetlen a hatékonyság szempontjából a szaktárcák által képviselt szakpolitikai területek fejlesztési szempontú koherenciájának megteremtése is. Ennek kialakítása is a NEFE-stratégiához kapcsolt cselekvési terv részét kell hogy képezze.

A hatékonyság megítéléséhez elengedhetetlen még, hogy monitoring és értékelési folyamatok is rendszeresen végbemenjenek. Habár a KüM megkezdte az általa támogatott projektek monitorozását, értékelését, ezek az információk egyelőre nem könnyen hozzáférhetőek. Reményeink szerint a hatékonyság növelése érdekében az ezek útján megszerzett tapasztalat, tudás beépül a következő időszakok tervezési folyamataiba. A jövőre nézve a Szövetség javasolja az ilyen dokumentumok nyilvánossá tételét a nemzetközi donorközösség más tagjainak gyakorlatát követve.

5. FEJEZET - AJÁNLÁSOK

A HAND Szövetség a magyar NEFE stratégiai keretei kapcsán a következő ajánlásokat fogalmazza meg:

- Elengedhetetlen lépés egy hatékonyabb magyar fejlesztési együttműködés kialakítása érdekében a **NEFE intézményi** és – ehhez elválaszthatatlanul kapcsolódóan – a **NEFE jogi háttérének (NEFE-kerettörvény) rendezése**, külön figyelmet szentelve a KüM koordináló szerepének megerősítésére.
- A Szövetség fontosnak tartja a keretstratégia idejére a **partnerországok pontos listáját** rögzíteni, ami kapcsán csakis nyomós indokkal, széles körű egyeztetésen alapuló módon és a meghatározott lista csak néhány tagját érintően történhessen változtatás.
- A NEFE-keretstratégiához kidolgozandó cselekvési terv és a regionális stratégiák által **a mérhető célok és indikátorok, személyi, tárgyi, szakmai, anyagi feltételek, a megvalósítás nyomon követése és az értékelés alapelvei** kerüljenek pontosan meghatározásra.
- A cselekvési terv és regionális stratégiák kidolgozásának folyamata során a HAND Szövetség továbbra is elengedhetetlennek tartja, ahogy korábban is minden fórumon javasolta, hogy **az egyeztetések egy minden szektor képviselőjét bevonó munkacsoport keretében** folytatódjanak.

A HAND Szövetség a magyar NEFE mennyisége és összetétele kapcsán a következő ajánlásokat fogalmazza meg:

- A kormányzat régóta érvényben lévő nemzetközi kötelezettségvállalásaival összhangban és a Millenniumi Fejlesztési Célok teljesítésének felgyorsítása érdekében mérje fel a lehetőségeket és tegyen konkrét lépéseket a magyar fejlesztési hozzájárulás 2016 előtt történő növelése érdekében.
- A kormányzatnak törekednie kell a bilaterális és multilaterális támogatások kiegyensúlyozottabb arányának megteremtésére a bilaterális elem növelésén keresztül.
- Ezen túl a bilaterális NEFE-n belül elengedhetetlen a tudatosan tervezett NEFE-keret bővítése, vagy a KüM saját

NEFE-előirányzatának jelentős mértékű növelésén vagy pedig a társtárcákkal együtt létrehozott közös NEFE-alap létrehozásán keresztül.

A HAND Szövetség a magyar NEFE átláthatósága kapcsán a következő ajánlásokat fogalmazza meg:

- A jelenleg kidolgozás alatt álló KüM NEFE-weboldal, -projektadatbázis, illetve az ODA-ra vonatkozó adatszolgáltatás javítására irányuló uniós program végrehajtása során a KüM-ön kívüli egyéb kormányzati **NEFE-szereplők transzparenciájának növelését** is kiemelten kell kezelni.
- A buszani kötelezettségvállalásokkal összhangban Magyarország számára is szükséges elkészíteni **a nemzetközi transzparencia-kezdeményezéshez (IATI) való felzárkózás ütemtervét**, és az abban foglaltakat 2015-ig meg is kell valósítania.
- A HAND Szövetség javasolja a KüM által készített éves NEFE-beszámolók bizonyos részeinek átstrukturálását és egy minden évben azonos, véglegesített forma kidolgozását. Egyrészt a magyar NEFE által megfogalmazott célok mentén történjen a beszámolás legalább a bilaterális NEFE-ről szóló részben, különös tekintettel a KüM tevékenységére, történjen meg a csatolandó mellékletek egyszerű véglegesítése, és minden évben ennek megfelelően történjen a publikálásuk. A mellékelt táblázatok mindenképpen tartalmazzák a KüM tevékenységének részletes lebontását. A Szövetség javasolja továbbá a táblázatok és a szöveges rész adattartalmának összehangolását is, valamint annak világos elkülönítését, hogy mely adat vonatkozik kötelezettségvállalásra és mely kifizetésre, vagyis hogy milyen tételek képezik az adott évi teljes magyar ODA részét.

A HAND Szövetség a segélyhatékonyság kapcsán a következő ajánlásokat fogalmazza meg:

- A segélyhatékonyság terén Magyarország dolgozza ki a buszani kötelezettségvállalások teljesítésére vonatkozó ütemtervet, amelyben kitér mind a transzparencia, a segélyek kiszámíthatósága, a segélyek kötöttségének és egyéb segélyhatékonysági prioritásoknak a kérdésére.

2. RÉSZ | 5. FEJEZET

AJÁNLÁSOK

- A szakpolitikák fejlesztési célú koherenciája tekintetében is történjen meg a konkrét lépések meghatározása.
- A magyar NEFE-tevékenység monitoringjából és értékeléséből következő tapasztalatok kiértékelése képezze részét az éves NEFE-programozás és -beszámolás folyamatának.

RÖVIDÍTÉSJEGYZÉK

BM BÁH Belügyminisztérium Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal

CONCORD European NGO Confederation for Relief and Development

DAC Development Assistance Committee = az OECD Fejlesztési Együttműködési Bizottsága

EMMI Emberi Erőforrások Minisztériuma

EU Európai Unió

EU-13 a 13 új EU-tagállam

EU-15 a 15 régi EU-tagállam

EU-27 az összes EU-tagállam 2013. július 1. előtt

EU-28 az összes EU-tagállam 2013. július 1. után

FAO

G8 a világ gazdaságilag legfejlettebb hét országának és Oroszországnak az együttműködési fóruma

GNI Gross national income = bruttó nemzeti jövedelem

GPEDC Global Partnership for Effective Development Cooperation

IATI International Aid Transparency Initiative

HAND Hungarian Association of NGOs for Development and Humanitarian Aid = Nemzetközi Humanitárius és Fejlesztési Civil Szövetség

KüM Külügyminisztérium

NEFE Nemzetközi Fejlesztési Együttműködés

NEFEFO Nemzetközi Fejlesztési Együttműködési és Humanitárius Segítségnyújtási Főosztály

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség **KTIA** Nemzeti Fejlesztési Ügynökség Kutatási és Technológiai Innovációs Alap

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség **NEPH** Nemzeti Fejlesztési Ügynökség Nemzetközi Együttműködési Programok Irányító Hatósága

ODA Official development assistance = hivatalos fejlesztési támogatás

OECD Organisation for Economic Co-operation and Development = Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet

PRT Provincial Reconstruction Team = Tartományi Újjáépítési Csoport

PWYF Publish What You Fund

Nemzetközi Humanitárius és Fejlesztési Civil Szövetség